

ԿԱՐՄԻՐ ԿԻՍԱՎԱՐՏԻՔՈՎ ՏՂԱՄԱՐԴԸ

الرجل ذو السروال الأحمر باللغة الأرمينية

Ա. Ռ. ԳՐԻՆ

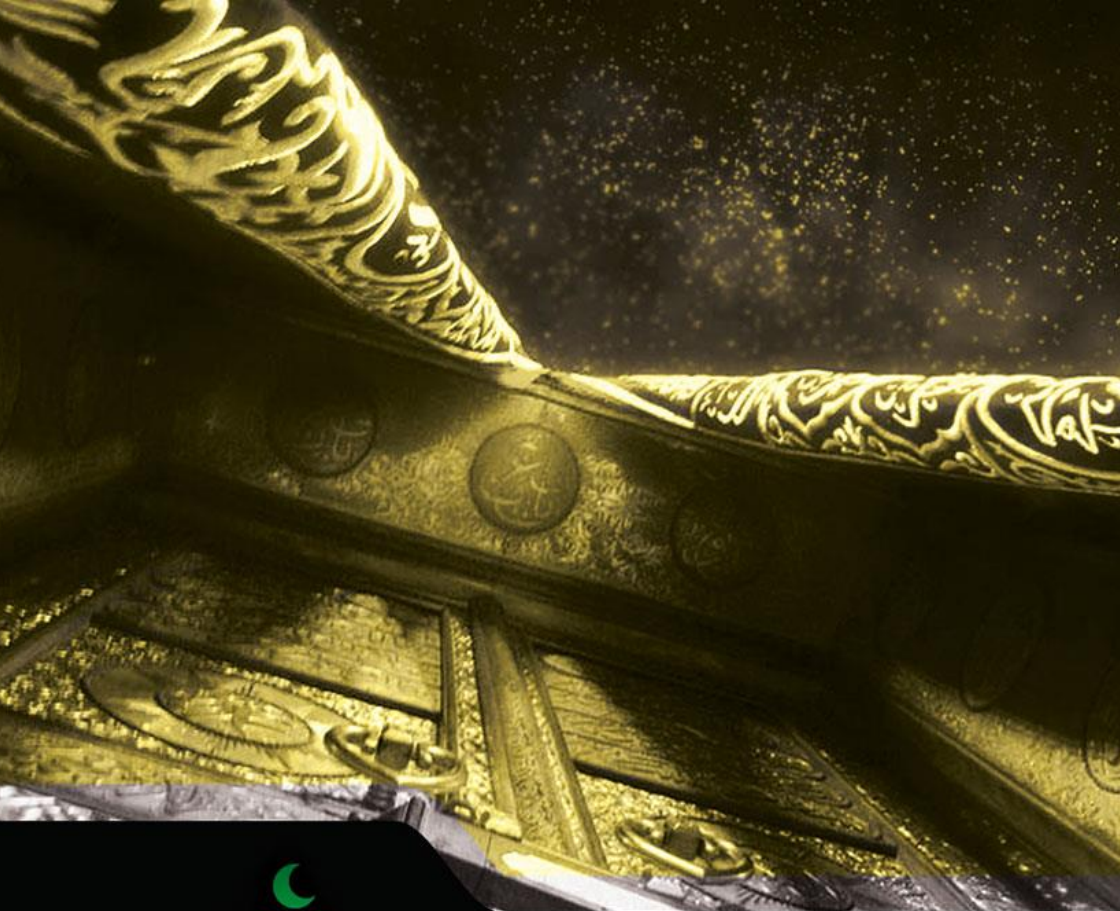
Թարգմանությունը:

**EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER
(EIRC)**

& **Աննա Ռ. Հակոբ**

Ստուգողհանձնաժողով:

Աբու Առամ

ISLAM LAND

GROW GOODNESS BY YOUR HAND

EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM

Բիսմիլեհի Ռահման Ալռահիմ

Ամենաբարեգուր և Ամենաողորմած Ալլահի անունով

ՃԱՆԱՊԱՐՅՈՐԴՈՒԹՅԱՆ ՍԿԻԶԲԸ

Ես բավական համոզված եմ, որ սա ձեզ դուր չի գա: Միգուցե ոչ մեկին: Այն խոսում է ամեն տեսակի բաների մասին, որոնցից մեր մեծամասնությունը խուսափում է: Ինչպիսին հանդիսանում է մահը: Այո, ճիշտ այդպես, մահը: Մահը, դատաստանը, դժոխքը և դրախտը, կամ այս ամենը հանդիսանում են երկնքի բաժին, կյանքի իմաստ և իհարկե ավելի մեծ մի հանգամանք, թե արդյոք իրականում Աստված գոյություն ունի, թե ամենը խաբկանք է: Ուղղակի որոշ բաներ, որոնց մասին դուք պետք է փորձեք խուսափել մտածել: Եվ, ամեն դեպքում, ի՞նչ կապ ունի սա կարմիր կիսավարտիքով տղամարդու հետ:

Ես հայտնում եմ իմ ցանկությունը, որպեսզի դուք ճանապարհորդեք ինձ հետ: Այն երկար չէ, սակայն ճանապարհին մենք կարող ենք հանդիպել որոշ հետաքրքիր, միգուցե սարսափելի և անիմաստ թվացող բաների: Ձեզանից ոմանք կարող են քմծիծաղել, ոմանք մի կողմ դնել այս և ավարտին չհասցնել և ոմանք էլ արհամարհանքով շրջել իրենց դեմքերը, որն էլ շատ տխուր է, որովհետև դուք բաց կթողեք ձեր կյանքի ամենակարևոր բանը:

Ոմանք կարող են ընթերցել ամբողջը և համաձայնվել սակայն, երբեք չփորձել նմանապես գործել և սա իրոք և

տխուր և վատ է: Այո, ես ասել եմ ձեզ, որ միգրացե ձեզ դուր չգա սա: Սակայն, որևէ տեղ, ձեզանից ոմանք կարող են ականատես լինել: Դու մի փոքր կամ ավել կմտորեք և զարմանալիորեն կփոխեք ձեր կյանքը, դուք կընդունեք պատճառի անհերքելի եզրահանգումը, խորը շունչ կքաշեք և կորոշեք այն պարտավորությունը, որն էլ հոյակապ կերպով կփոխի ձեզ: Բոլորովին սարսափելի չէ և փորձելով մեկ անգամ, դուք կընկալեք դրա իմաստը: Լավ, բավական է գովազդել, եկեք սկսենք Էական խնդիրը: Եկեք սկսենք ճանապարհորդությունը և դուրս գանք մեքենայից, անցնենք պատճառի և ողջամտության:

Ինչպե՞ս դուք կվարվեք, եթե կարմիր կիսավարտիքով մի տղամարդ թակի ձեր դուռը ասելով, որ եկել է գազաչափը ընթերցելու:

Այո, ես լուրջ եմ խոսում, ինչպե՞ս դուք կվարվեք: Ըստ Էության, այն, ինչ դուք կարող եք գործել այնքան կարևոր չէ այստեղ, որքան կիրառվող ընթացքը և թե ինչ հարմարություններ կընդունեք, որպեսզի որոշում կայացնեք այս մարդու և նրա հայտարարության համար: Արդյո՞ք դուք հավատք կընծայեք նրան առանց մտածելու և թույլ կտաք մտնել ձեր տուն: Ուղղակի «հավատք ընծայել»։ Կամ միգրացե դուք կմտածեք իրավիճակի մասին, հարցեր կտաք և կընդունեք պատճառաբանությունները: Ես կատարյալ համոզված եմ, որ դա վերջինն է: Նույնիսկ, եթե դուք ասեք նրան «Հեռացիր այստեղից» դուք կկիրառեք պատճառաբանություն, տրամաբանություն և ողջամտություն, որպեսզի ողջամիտ համարեք կարմիր կիսավարտիքով տղամարդուն, այնպես, ինչպես մենք գործում ենք այն բաների մեծամասնության հետ, որոնք տեղի են ունենում մեր կյանքում:

Այժմ, մինչ շարունակելը ես ցանկություն ունեմ, որ դուք ձեր համաձայնությունը տաք մի խնդրի շուրջ: Եթե դուք համաձայնության չգաք ինձ հետ, հետագա շարունակությունը կդառնա անիմաստ: Մենք պետք է համաձայնվեք, որ աշխարհը, որտեղ մենք բնակվում ենք, իրական է և դուք և ես և ամենը մեր շուրջ իրականում գոյություն ունեն և չեն հանդիսանում համակարգչի երևակայական աշխարհի արդյունք կամ երազանք, որտեղ դուք պետք է գոյություն ունենաք: Այժմ, ես տեղյակ եմ, որ ես փաստացի չեմ կարող ապացուցել սա և որ այն ինչ հնարավոր է, որ մենք ամենը ինչ տեսնում ենք մեր շուրջը հանդիսանում է երազանք և տեսիլք, սակայն ինչպե՞ս է այն կարող օգնել մեզ: Եթե մենք կարծենք դա, մենք երբեք չենք կարող ողջամիտ լինել և նույնիսկ, եթե մենք ընդունենք դա, մենք կարող ենք կիրառել մեր իսկ պատճառաբանությունը փորձել և ողջամիտ լինել և անխուսափելիորեն ընդունել, այն, ինչ մենք տեսնում ենք որպես իրական:

Այսպիսով, եթե դուք համամիտ եք ինձ հետ, որ երկիրը իրական է և որ այն, ինչ մենք տեսնում, դիպչում, լսում և ճաշակում ենք հանդիսանում է իրական: Որ մեր զգայարանները տեղեկություն են հաղորդում մեր ուղեղին և մենք կիրառում ենք մեր միտքը ընկալելու այն, այնուհետ, եկեք կիրառենք այս պրոցեսը կյանքի, աշխարհի, տիեզերքի և ամենի իմաստի համար:

Այժմ, գոյություն ունեն որոշ բաներ, որոնք մենք կարող ենք անվանել «տիեզերական» որովհետև համարյա բոլորը, ում մենք ճանաչում ենք, կարող են համաձայնության գալ: Փաստացի այս գաղափարները այնքան են հիմնավոր, որ կազմում են մեր մարդկային մի հատվածը և, եթե որևէ մեկը

համաձայնության չգա, միգուցե, մենք կարող ենք կարծել, որ նա խելագար է:

Օրինակ, «որևէ մի հատված, ավելի փոքր է քան ամբողջությունը» հանդիսանում է տիեզերական: Սա սովորական երևույթ է մարդկանց համար, այդ իսկ պատճառով մենք այն կոչում ենք «ողջամտություն»: Այն այնքան ակնհայտ է, որ կարիք չունի բացատրության: Դուք համամիտ եք այնպես չէ՞: Այո: Խնդրեմ մեկ այլ օրինակ... «ոչնչից որևէ բան չի գալիս»: Իսկ ի՞նչ կարծիքի եք «կարգը չի բարձրանում անմիջական քաոսից»:

Ինչպիսի համակցություն առկա է մարդկային փորձի մեջ, որը առաջնորդում է մեզ հավատք ընծայել, որ որևէ բան գալիս է ոչնչից կամ, որ այդ կարգը ուղղակի անմիջականորեն բարձրանում է քաոսից:

Այո, ճիշտ է: Ոչինչ: Փաստորեն այն, ինչ մենք հետևողականորեն փորձում ենք, հանդիսանում է այն է, որ որտեղ գոյություն ունի կարգ, ձև և համակարգեր, ինչ որ բան է պարտադրել կարգը, ձևը և համակարգերը: Որքան բարդ և կազմակերպված են համակարգերը, այնքան ֆունկցիոնալ է ձևը, և ավելի մեծ է կանգնած բանականության մակարդակը:

Այսպիսով, գոյություն ունի երկու տեսակի ճշմարտություն, որը մենք կարող ենք կիրառել, որպեսզի իմաստավորենք աշխարհը, տիեզերքը և կյանքը: Տիեզերական մարդկային փորձը մեզ պատմում է, որ, երբ մենք որևէ բան ենք գտնում ըստ համակարգերի, օրենքների և օրինակների, կազմակերպում ենք դրանց համակարգերը, օրենքները և օրինակները: Այդ իսկ պատճառով հնեաբանը կարող է ընդերքից խեցի գտնել և համոզված եղեք, որ ոմանք, ում նա երբեք չի տեսել, պատրաստել են այն: Փաստորեն, ըստ

այդ խեցու, նա ի վիճակի կլինի մեզ պատմել այդ մարդկանց մասին ամենը, կապված իրենց մշակույթի և տեխնոլոգիայի հետ: Նա տեղյակ է, որ այն ձևավորված է ոչ որպես երկրի շարժման ավարի արդյունք, արևի կամ բնական անտառների հրդեհից, որոնք ինչ որ կերպ միացել են որպեսզի կազմեն այրված կավի այս կտորը: Միգուցե, սա հավանական է, սակայն ոչ հավաստի: Փաստացի, որքան շատ է կարող այդ անհատը տեսնել այս խեցու միջոցով, այդքան անհավանական է այս հնարավորությունը և այդքան հաստատուն է նա որևէ նպատակի համար ձևավորված իրի հարցում, (եթե նրանք մինչ այդ ունենային որևէ կասկած):

Եկեք վերցնենք մեկ այլ բանի օրինակ, որը մենք ունենք և կիրառում ենք. Բջջային հեռախոսը: Ձեր բջջային հեռախոսը կազմված է մի քանի հիմնական տարրերից: Պլաստիկից, ապակուց, սիլիկոնե չիպերից և մի քանի թանկարժեք մետաղներից: Պլաստիկը ստանում են նավթից, իսկ ապակին և սիլիկոնը ավազից: Այսպիսով, այն ինչ դուք ունեք ձեր ձեռքում, հիմնականում նավթից և ավազից է: Այժմ, ի՞նչ կպատահի, եթե ես ասեմ, որ ես քայլում էի Արաբիայի անապատով, որը լի է նավթով և ավազով և վերցնում եմ բջջային հեռախոս, որը ես գտնում եմ այնտեղ.... անկանոն իրադարձությունների բիլիոնավոր տարիների արդյունք: Քամին փչում է, արևը շողում է, անձնում է, կայծակում է, նավթը բլթբլթում է, ուղտը քայլում է և միլիոնավոր տարիներ անց ինքն իրեն կազմավորում է բջջային հեռախոս: Եվ բնականաբար, ես վերցնում եմ այն, սեղմում կոճակը ... «բարև մայրիկ»:

Արդյո՞ք հնարավոր է, որ բնական կերպով այն իրեն պատրաստի: Ամեն դեպքում հեռակա կարգով այն

հնարավոր է, շատերիս համար այն չի կարող դառնալ ողջամիտ բացատրություն:

Այդ դեպքում, ինչպե՞ս ենք մենք կարող ընդունել նմանատիպ բացատրությունը մեր տիեզերքի և կյանքի մասին: Նույնիսկ, եթե մենք Էվոլյուցիան ընդունենք որպես գործընթաց, ապա գաղափարը, որ կյանքը դարձել է սոսկ պատահական իրադարձությունների շղթա, դժվար է ընդունել որպես ողջամիտ բացատրություն: Նույնիսկ մարդկային ամենահիմնական բջիջը ավելի բարդ է, քան բջջային հեռախոսը: Նվազագույնը, Էվոլյուցիայի տեսությունը փորձում է ներկայացնել բացատրություններ, թե ինչպես կարող է դա պատահել, սակայն, գաղափարը, որ տիեզերքը հանդիսանում է պատահական իրադարձությունների արդյունք, չունի ոչ մի բացատրություն և օրենքները, համակարգերը և ձևերը, որոնք ձևավորում են տիեզերքը ավելի բարդ են, քան նրանք, որոնք կառավարում են կենսաբանական կյանքը:

Եկեք որպես օրինակ վերցնենք մեր երկիրը և արևային համակարգը: Երկիրը շարժվում է իր ուղեծրի շուրջ քսանչորս ժամը մեկ անգամ: Պատկերացրեք, որ երկիրը իրոք դանդաղորեն շարժվում է: Օրը կամ գիշերը ասենք 30 կամ 40 տարի 24 ժամվա փոխարեն: Երկրի մակերեսի մի մասը պետք է այդ ժամանակ ենթարկվի արևի լույսին, իսկ մյուսը խավարին: Այսպիսով, երկրի մակերեսը կարող է լինել չափազանց տաք և չափազանց սառը: Կամ, եթե կոտորակային կերպով տիեզերական տերմիններով ավելի մոտ ենք արևին կամ ավելի հեռու, այն կլինի ավելի տաք և ավելի սառը: Կամ, եթե գազերի համակցությունը մթնոլորտի մեջ չի հանդիսանա թթվածնի, ածխածնի դիօքսիդի և նեոթրոգենի ճշգրիտ ուղիղ խառնուրդը կամ, եթե առկա չէ օզոն գտելու վնասակար հետևանքները արևի

ճառագայթման առանց այս այլընտրանքային պայմանների, ապա դժվար կլինի տեսնել, թե ինչպես կարող է գոյություն ունենալ կյանքը:

Երբ մենք ուշադրություն դարձնենք Մեծ Պայթյունի տեսությանը, որը բացատրում է տիեզերքի ծագումը, ապա կարող ենք արդարորեն հարցնել «մինչ ե՞րբ են պայթյունները ձևավորում բարդ և հավասարակշիռ համակարգեր և կյանքի բարդ ձևեր»: Սակայն, ոմանք համակարծիք են Մեծ Պայթյունի և տիեզերքի կազմավորման գաղափարի հետ: Կարելի է պատասխանել, որ սա բավական պարզունակ մոտեցում է, սակայն այնպես պատահեց, որ գիտությունը նույնպես առաջարկեց, որ օրենքները, որոնք կառավարում են տիեզերքը, այնքան լավ են կազմավորված, որ կյանքը չի կարող գոյություն ունենալ առանց կազմավորման այս աստիճանի:

Այս կարելի է տեսնել այսպես կոչված բնության մնայունության մեջ, որը բավական քիչ է, սակայն եկեք ուշադրություն դարձնենք առավել հայտնի չորս ուժերին. Ուժեղ միջուկային, թույլ միջուկային, էլեկտրոմագնիսական և առաձգականություն ուժերին: Դրանցից երկուսը, ուժեղ և թույլ էլեկտրոմագնիսական ուժերը պատասխանատու են ածխածնի արտադատմանը, մի տարրի, որի վրա հիմնված է հայտնի կյանքը: Ուժերը այնպես են համագործակցում, կարծես կազմում են Էներգիայի աստիճանների հավասարակշռություն, որը հնարավորություն է տալիս երեք հելիումի ատոմների սերտաճումից արտադրել ածխածին: Քանի որ շատ անհավանական է, որ երեք հելիումի ատոմները բախվեն և արտադրեն ածխածին, որովհետև սովորական պայմաններում Էներգիաները չեն համապատասխանում և երեք հելիումի ատոմները կբաժանվեն մինչ ածխածնի

սերտաճելը: Սակայն, եթե գոյություն ունի վիճակագրականորեն անսովոր էներգիաների խաղ, ապա գործընթացը ավելի արագ է: Էլեկտրոմագնիսական ուժերի ամենափոքր անգամ փոփոխությունը կարող է փոխել էներգիայի մակարդակները, պատճառ հանդիսանալով ածխածնի արտադրության կրճատմանը և ի վերջո անմարդաբնակ տիեզերքի:

Եկեք հաշվի առնենք նաև առաձգականության հզորությունը: Մեծ Պայթյունին հաջորդող բիլիոնավոր տարի տիեզերքի խնդիրը պատահականորեն բաժանված է: Գոյություն չունեին մոլորակներ, համաստեղություններ և աստղեր, պարզապես ատոմներ, որոնք լողում էին տիեզերքի ուժը կորցրած տարածքում: Երբ տիեզերքը սկսեց ընդլայնվել, առաձգականությունը այնքան նրբորեն ձգվեց ատոմների վրա, հավաքելով դրանք խմբերի, որ դրանք ի վերջո դարձան աստղեր և համաստեղություններ: Կարևորը այն է, որ առաձգականության ուժը պետք է ճիշտ լինի: Եթե առաձգականությունը մի փոքր թույլ լինի, ատոմները այնքան լայնորեն կբաժանվեն, որ երբեք չեն կարող հավաքվել համաստեղությունների, աստղերի և մոլորակների: Եթե առաձգականության ուժը մի փոքր ուժեղ լինի, ատոմները կվերածվեն մեկ մասսայի և Մեծ Պայթյունը ուղղակի կդառնա Մեծ ճռռոց: Առաձգականության հզորությունը պետք է ճիշտ լինի, որպեսզի ձևավորի աստղերը: Այսպիսով «ի՞նչն է ճիշտ»։ Պատկերացրեք, որ ձեր կշիռը ավելի ծանր կամ թեթև է բիլիոն գրամով: Սա խմբակցության տարբերությունն է, որի մասին մենք խոսում ենք և ըստ որի տիեզերքը այնքան տարբեր է, որ գոյություն չեն լինի համաստեղություններ, աստղեր, մոլորակներ կամ կյանք: Մի քանի կիլո թեթևանում է այնպես չէ՞: Տարօրինակ է, թե ինչպես չեն կարող կրթված, գիտակ մարդիկ մի փոքր թեթևացնել

կշիռը, որպեսզի ապրեն ավելի երկար, սակայն տիեզերքը կարող է զուգադիպությունների միջոցով կյանքի հարմար պայմաններ կազմակերպել:

Սա է ամենը: Եկեք ուշադիր գնենք տիեզերքի ընդլայնման գործակցը, որը տեղի է ունեցել Մեծ Պայթյունից հետո: Եթե այդ գործակիցը եղել էր ավելի մեծ և վաղ շրջանի տիեզերքը ավելի արագ էր ընդլայնվել, ապա տիեզերքի խնդիրը կարող էր այնքան տարածվել, որ առաձգականությունը երբեք չէր կարող դրանք հավաքել աստղերի և համաստեղությունների: Եթե ընդլայնման գործակիցը դանդաղ էր, առաձգականությունը կարող էր ծանրաբեռնել ընդլայնումը և կարող էր խնդիրը տանել ետ դեպի սև անցք: Եթե ընդլայնման գործակիցը Մեծ Պայթյունից հետո մեկ վայրկյան անգամ դանդաղեր, նույնիսկ մեկ հատված հարյուր հազարավոր միլիոն միլիոնից, ապա տիեզերքը կարող էր կրկին փլուզվել միևնույն ժամանակահատվածում: Փաստորեն, ընդլայնման գործակիցը ճիշտ էր, այնպես, որ աստղերը ի վիճակի լինեն գոյություն ունենալ տիեզերքի մեջ:

Մեկ այլ օրինակ է տիեզերքի խտությունը: Կյանքի մատակարարի աճի համար, տիեզերքը պետք է պահպանի չափազանց ճշգրիտ ընդհանուր խտություն: Խտության ճշգրտությունը պետք է այնքան լավ լինի, որ մեկ մասնիկի փոփոխությունը 1015 այսինքն 0.00000000000001%, դառնա կործանման կամ մեծ ճայթյունի արդյունք, պատճառ հանդիսանալով կյանքի զարգացման վաղահասության, կամ ընդլայնման այնպիսի արագության, որի պատճառով չեն կարող ձևավորվել աստղեր, կյանքի համաստեղություններ:

Արդյո՞ք դուք հիշում եք անապատի մեր բջջային հեռախոսը:

Արդյո՞ք ավելի ողջամիտ չէ եզրակացնել, որ տիեզերքը և կյանքը հանդիսանում է կամային գիտության ձևավորում:

Վերջին հաշվով որո՞նք են տարբերակները:

Արդյո՞ք այն իրապես ծագել է ոչնչից: Եվ, եթե այդպես է, ապա ինչու չդիպել կյանքի ամեն բանին: Միգուցե կարմիր կիսավարտիքով տղամարդը, հայտնվել է տարերայնորեն:

Արդյո՞ք այն արարել է ինքն իրեն: Մենք սա չենք վերագրում աստղերի և համաստեղությունների հավաքածուին, որը մենք անվանում ենք տիեզերք, հնարավորություն ձևավորելու և համակարգելու: Անշուշտ այն կարիք ունի բանականության և կամքի:

Այսպիսով, ողջամտության և բանականության տեսանկյունից, այնքան եզրահանգորեն առ բանականության և կամային ձևավորման գոյություն, ի՞նչ են կարող ասել այլ եզրահանգումները դրանց կիրառության մասին:

Այսպիսով, մի եզրակացությամբ կարելի է ասել, որ այս բանականության աղբյուրի բնույթը և կամքը պետք է տարբերվեն այն տիեզերքի բնույթից, որը արարել է:

Ինչու՞ է այդպես: Որովհետև, եթե այդ նույնը լիներ, ապա այն ամենը ինչ մենք ունենք, կլինի ավելին և նմանատիպ, այսինքն ավելի շատ արարած և այնուհետ, կարելի է հարցնել, թե ի՞նչն է արարել դա: Իրոք, ինչ որ ավելի գիտակ և կամավոր մի բան և իհարկե, միևնույն հարցը կարելի է տալ այդ մասին... ի՞նչն է արարել դա: Եվ մենք հավերժ կարող ենք փնտրել ողջախոհություն և կամք, ողջախոհության և կամքի ետևում, արարիչը արարում է արարիչ, ով հավերժ արարում է արարիչ: Գոյություն ունի լավ պատճառաբանություն, թե ինչու ամենը չի կարող լինել այդպես և օրինակը կարող է լավագույնս բացատրել սա:

Պատկերացրեք դիպուկահարը, ստացել է իր նշանակետը և տարածքը, որպեսզի կրակի: Ամեն դեպքում, դիպուկահարին ասում են մի փոքր սպասել, մինչ նրանք թույլտվություն կստանան: Այսպիսով, բարձր գտնվող մի պատանի, սպասում է մեկ այլ պատանու թույլտվության և այսպես շարունակ:

Եթե այսպես շարունակվի, արդյո՞ք դիպուկահարը երբևէ ի վիճակի կլինի կրակել նշանակետին:

Իհարկե, ոչ:

Նա կշարունակի սպասել, մինչ որևէ մեկը սպասում է ավելի բարձր գտնվող անհատի հրամանի: Պետք է լինի մի վայր կամ անհատ, որտեղից գալիս է հրամանը, վայր, որտեղից բարձր ոչինչ գոյություն չունի:

Այսպիսով, մեր օրինակը ցույց է տալիս, թե ինչու է գաղափարի մեջ առկա այն թերությունը, որ կարող են գոյություն ունենալ արարածներ, ովքեր հավերժ արարում են արարիչներ...: Մենք չենք կարող ունենալ արարիչներ, ովքեր հավերժ արարում են արարիչներ, կամ կարելի է ասել, որ ուղղակի, ինչպես դիպուկահարը երբեք չի կրակի, այնպես էլ արարածը չի կարող երբեք արարել: Սակայն արարածը այստեղ է: Այն գոյություն ունի: Այսպիսով, մենք կարող ենք վանել հավերժ հետընթաց պատճառների գաղափարը, որպես անմիտ առաջարկություն:

Այսպիսով, ո՞րն է այլընտրանքը:

Այն առաջին պատճառն է: Անպատճառ պատճառը:

Մենք կարող ենք եզրակացնել, որ ողջամտության և կամքի ուժի բնույթը, որը թաքնված է տիեզերքի, կյանքի և ամենի ետևում, պետք է ունենա այլ բնույթ, քան արարածը և ինչպես տեսնում ենք, գոյություն ունեն նմանատիպ արարքների ազդեցիկ պատճառներ:

Այսպիսով ... եթե արարածը կարիք ունի, ապա Արարիչը պետք է լինի ինքնաբավ:

Եվ, եթե արարածը ժամանակավոր է, Արարիչը պետք է լինի հավերժ:

Եվ, եթե արարածը սահմանափակվում է տարածությամբ և ժամանակով, ապա Արարիչը պետք է զերծ լինի այդ ամենից:

Եվ, եթե արարածը հասարակ է, ապա Արարիչը պետք է եզակի լինի:

Ըստ այդ պատճառաբանության, պետք է գոյություն ունենա մեկ եզակի, հավերժ, ինքնաբավ, անսահմանափակ տարածությամբ և ժամանակով, քանի որ, եթե գոյություն ունենար ավելին քան մեկը, ապա այս հատկանիշները չեն կարող կիրառվել:

Ինչպե՞ս կարող են գոյություն ունենալ երկու կամ երեք հավերժ արարածներ կամ երկու արարածներ, ովքեր սահմանափակ չեն ժամանակի և տարածության մեջ:

Այդ իսկ պատճառով բանական է հավատք ընծայել Մեկ, Եզակի Հավերժ և Ինքնաբավ Արարչի:

Բանականությունը և պատճառաբանությունը հեշտորեն առաջնորդում են անխուսափելի եզրակացության, որ տիեզերքը արարել է անսահման արարածը, ըստ Էության, ի տարբերություն մի բանի, որի մասին մենք տեղյակ ենք:

Իհարկե, ըստ պատճառաբանության, դժվար է ընկալել այս Արարչի գաղափարը և այդ իսկ պատճառով ոմանք այստեղ էլ դադար են տալիս:

Սակայն, մեր ճանապարհորդությունը այստեղ չի ավարտվում, փաստացի այն միայն սկսվում է: Մենք ունենք այնքան անպատասխան հարցեր և այնքան անլուծելի խնդիրներ:

ԳԼՈՒԽ 2

ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ինչու՞ աշխարհում գոյություն ունի տառապանք:

Եթե Արարիչը գոյություն ունի, ապա ինչու՞ է Նա թուլյատրում վատ բաները:

Ո՞րն է կյանքի նպատակը:

Ինչու՞ ենք մենք այստեղ և ինչի համար է ամենը, և ու՞ր ենք մենք գնում:

Արդյո՞ք գոյություն ունի կյանք մահից հետո:

Արդյո՞ք գոյություն ունի այս Արարչի մասին տեղեկանալու մեկ այլ տարբերակ:

Չարմանալի կամ տարօրինակ չէ սպասել, որ Մեկը, ով արարել է Տիեզերքը կարող է ուղղորդել այս խնդիրը, քանի որ Արարիչը բավարարում է մեր յուրաքանչյուր մարմնական և զգայական պահանջը: Մենք քաղց ենք զգում և կարիք ունենք մատակարարման և ամենը առկա է այնտեղ: Մենք ծարավ ենք զգում, հագուստի կարիք և ամենը գոյություն ունի, որպեսզի պաշտպանի մեզ ամենից և այսպես շարունակ: Մենք ունենք ընկերակցության, սիրո, աջակցության կարիք և ունենում ենք ծնողներ և ընտանիքներ և ապրում ենք հասարակության մեջ, որը ապահովում է այդ կարիքները: Ողջամիտ է, որ Մեկը, ով ապահովում է այս բոլոր կարիքները, ապահովում է նաև այս խորը, ճնշող և կարևոր հարցերի պատասխանը:

Փաստորեն, ինչ որ չափով այս խորը հարցերը ավելի կարևոր են, քան մարմնական և զգայական խնդիրները, քանի որ դրանք սահմանում են գոյության պատճառը: Վկայությունը ցույց է տալիս, որ, երբ մարդիկ չունեն պարզ

և համոզիչ ուղղություն և կյանքի նպատակ որպես անհատ և հասարակություն, նրանք դառնում են շփոթված, չբավարարված և տխուր: Այսպիսով նրանց այստեղ լինելու, ուր գնալու և ամենի իմաստի կարիքը այնքան կարևոր է, որքան սնունդը, ըմպելիքը և սեռական հարաբերությունը:

Այս հարցը ունի շատ հնարավոր պատասխաններ և դիտելով բազմաթիվ տարբեր գաղափարները, որոնք ծագում են մարդկային մտքից, կարելի է ասել, որ պատճառաբանությունը չի հանդիսանում լավագույն կիրառությունը, որպեսզի գտնել այս խճճված հարցերի պատասխանները, որովհետև այն ինչ մենք ակնկալում ենք չեն հանդիսանում ուղղակի, այլ ճիշտ պատասխաններ: Խնդիրը այն է, որ սա փաստացի մի տարածություն է, որտեղ պատճառաբանությունը որևէ դեր չի խաղում:

Օրինակ պատկերացրեք, որ ինչ որ մեկը ձեզ տարել է տարօրինակ մի կառույց: Դուք կանգնում եք փակ նախամուտքի դռան առջև և այդ անհատը հարցնում է ձեզ. «Ի՞նչ է գտնվում դռան ետևում, կառույցի մեջ»: Որքա՞ ն եք դուք կարող իմանալ պատճառաբանության միջոցով: Դուք կարող եք կռահել որոշ բաներ, ինչպես միգուցե այնտեղ կան սեղաններ և աթոռներ, լույս և ծորակներ... սակայն դուք կարող եք սխալվել: Այն կարող է ամբողջովին դատարկ լինել կամ ամբողջովին լի կամ, միգուցե որևէ բան: Այսպիսով, ինչպե՞ս եք դուք կարող իմանալ, կամ համոզված լինել, թե ինչ է դռան ետևում: Իհարկե, դուք կարող եք ներս գնալ և տեսնել, սակայն ի՞նչ կլինի, եթե դա հնարավոր չէ: Այդ դեպքում, ինչպե՞ս եք դուք կարող իմանալ, թե ինչ է ներսում:

Այդ դեպքում կա մի ուղղի, եթե ներսում գտնվող ինչ որ մեկը պատմի ձեզ, կամ ինչ որ մեկը, ով ճանաչում է մեկ այլ անձի, ով գտնվում է ներսում, պատմի ձեզ: Սակայն, այստեղ հարց է ծագում, թե ինչպե՞ս եմ ես կարող վստահել

Նրան: Ինչպե՞ս եմ ես կարող համոզված լինել, որ նա ասում է ճշմարտությունը:

Նույնը կարելի է ասել այս լուրջ հարցերի մասին, կյանքի նպատակի, թե ինչու գոյություն ունի տառապանք, թե արդյոք գոյություն ունի կյանք մահից հետո... Ի՞նչ է գտնվում դռան ետևում: Այն թաքնված, անտեսանելի և անհայտ է: Պատճառաբանությունը չի կարող ծագել որևէ որոշակի պատասխաններից, կամ կռահման հավատքից, կամ զգացողության օգտակարությունից:

Մենք կարող ենք միայն համոզվել մի որոշ չափով, երբ որևէ մեկը, ում մենք վստահում ենք, ասի մեզ:

Իհարկե, մենք դեռ պատճառաբանության կարիք ունենք: Այն այստեղ այդքան լավ չի գործում, որպես այս խնդիրների գիտելիքի ուղղակի աղբյուրը: Մենք դեռ պատճառ ունենք պարզելու, թե ում վստահել:

Մենք վերադառնում ենք կարմիր կիսավարտիքով տղամարդուն: Ինչու՞ պետք է ես հավատք ընծայեմ կամ մերժեմ նրա հայտարարությունը:

Երբեմն կրոնները կազմում են բավական յուրահատուկ հայտարարություն: Հայտարարությունը կայանում է նրանում, որ նրանք ունեն Արարչի ուղերձը և հաճախ այն տարբերվում է մյուս կրոններից: Այսպիսով, այն կարծես ասում է. «Ես ճիշտ եմ և բոլորը սխալ»: Պատճառաբանության տեսանկյունից այս հայտարարությունը ինքնին խնդիր չէ: Վերջին հաշվով, եթե այս Իմաստուն Արարիչը որոշեց մեզ ուղերձ ուղարկել, ապա բանական է, որ այն հետևողական է և քանի որ տարբեր կրոնները արտահայտվում են հակասական կերպով, ապա նրանք բոլորը չեն կարող ճիշտ լինել: Ոչ, մարտահրավերը այստեղ որոշում է, թե որ մեկը, եթե որևէ մեկը հանդիսանում է ճիշտ: Մեկ անհատի փոխարեն, ով հայտնում է, որ եկել են ընթերցելու, գոյություն ունեն յոթը:

Ամենը կորած չէ: Գիտեք, Նայելով դռան մոտ հավաքված այդ բոլոր մարդկանց, կիրառելով պատճառաբանության միևնույն գործընթացը, հաշվի առնելով գոյություն ունեցող որոշ բաներ, դուք հեշտորեն կարող եք ընտրել նրան, ով իրավունք ունի ընթերցել գազի մետրը: Օրինակ Նա կարող է ունենալ ինքնություն հաստատող փաստաթուղթ և համազգեստ տվյալ գազի ընկերության անունով, թե ում պետք է վճարել գումարը և միգուցե մի սարք, որպեսզի ընթերցի չափը: Նույն կերպ, գոյություն ունեն նշաններ, ըստ որոնց մենք կարող են տարբերակել ճշմարիտ կրոնը կեղծից:

Քանի որ սա զգայուն խնդիր է, մենք պետք է մի փոքր ժամանակ տրամադրենք, որպեսզի անդրադառնանք անտեղի փորձարկման ձևերի տեսակներին, որոնց մենք երբեմն պետք է դիմենք: Սա կարող է լինել ինչպես. «ո՞վ է ինձ նման և իմ ցեղից»: Արդյո՞ք դուք կիրառում եք այդ, որպեսզի որոշեք, թե ո՞վ է գալիս քո տուն, որպեսզի ընթերցի չափը: Վերջին հաշվով բոլոր հանցագործները տարբեր ցեղի և գույնի են, ինչպես գազի չափի ընթերցողը:

Իսկ ի՞նչ կասեք «Եկեք տեսնենք, թե ով է այն ճիշտ անձը և այնուհետ, ես ուղղակի հավատք կընծայեմ դրա ճշմարտությանը»: Ոչ, ես այդպես չեմ կարծում:

Այդ դեպքում ինչ կասեք նրա մասին, ով իրոք լավ առաջարկ է ներկայացնում ինչպես. «Եթե դուք հավատք եք ընծայում ինձ, ինչպես գազաչափի ընթերցողի, դուք կարող եք հավերժ անվճար գազ ունենալ»: Գայթակղիչ է, սակայն անհավանական:

Կամ, միգուցե ուղղակի վերցրեք նրան, ով նման է այն երիտասարդին, ով երբեմն թակում է ձեր ծնողների դուռը, նույնիսկ այն պարագայում, երբ նրանք երբեք գազ չեն ունեցել:

Իսկ ի՞նչ կասեք նրա մասին, ով ավելի խելացի և ավելի ունևոր է: Մի մտածեք:

Խնդիրը այն է, որ երբ խոսքը գնում է կրոնի մասին, դուք պետք է մի կողմ թողնեք որոշ գաղափարներ: Օրինակ, ուղղակի հետևելով, թե ինչին են հավատք ընծայել ձեր նախնիները, քանի որ այն ծանոթ է, կամ որովհետև դուք նրանց շատ եք սիրում կամ չեք կարող պատկերացնել, թե որքան են նրանք սխալ: Ես համոզված եմ, որ դուք բոլորդ անում եք բաներ, եթե ոչ ամենը, որոնք տարբերվում են ձեր ծնողներից: Այսպիսով, ինչպե՞ս են կարող նրանք սխալվել ինչ որ բանում, սակայն ոչ կրոնի մեջ:

Ուղղակի, ազդեցիկ պատճառ չկա ենթադրել, որ այն բանին, ինչին հավատք են ընծայում ձեր ծնողները և նախնիները հանդիսանում է ճշմարտությունը և որն էլ պատճառ չէ ուղղակի «հավատք ընծայել» առանց որևէ ողջամիտ արդարացման: Եվ, ինչպիսի պատճառաբանություն է կարող առաջնորդել եզրակացությունը, որ իրական կրոնը ձեզ կպարզևի հարստություն, կամ ուղղակի հավատք ընծայելով որոշակի անհատի կամ բանի դուք կարող եք հավերժ կյանք ստանալ: Իհարկե, կրոնի ընտրության արդարացման լավագույն ձևը հանդիսանում է դրան հետևելը, որն էլ փոխում է կյանքը և մարդիկ դառնում են երջանիկ:

Փաստացի սա անիմաստ է, քանի որ գոյություն ունեն հավատք ընծայելու լավ պատճառներ, որ սա հանդիսանում է կրոնի գործը, սակայն խնդիրը կայանում է նրանում, որ շատերը միևնույն հայտարարությունը անում են ըստ իրենց տարբեր կրոնների փորձի: Կարծես մեզ արարել են կրոնական լինելու նպատակով: Այն հանդիսանում է մեր բնույթի մի մասը: Եթե մենք չհետևենք տիպական կրոններին, մենք կհայտնագործենք նորը: Այսպիսով, մի կրոն միշտ կարող է մեզ երջանկացնել, քան մյուսը: Այսպիսով, կրկին, ուղղակի ձեր կրոնի ճշմարիտ

լինելու հայտարարությունը, որովհետև այն փոխել է ձեր կյանքը, չի կարող լինել չափանիշ, որովհետև այլ կրոնները նույնպես կարող են ճշմարիտ լինել, որովհետև դրանք նույնպես փոխել են մարդկանց կյանքը: Փաստորեն, նույնիսկ նա, ով որոշել է հավատք ընծայել, որ ընդհանրապես գոյություն չունի ոչ մի Արարիչ, անում է միևնույն հայտարարությունը, որ նա սովոր է հետևել մի կրոնի և այժմ չի հետևում և նա այս դեպքում ավելի երջանիկ և ազատ է: Ինչպես ասում է ասացվածքը, ինչ լավ է սագի համար, լավ է տիրոջ համար: Եթե այն ճշմարիտ է մեկի համար, ապա ճշմարիտ է նաև մյուսի համար:

Այսպիսով, այս ամենը ուղղակի հայտարարություններ են: Հայտարարությունները ապացույցի կարիք ունեն:

Այսպիսով, ճշմարիտ կրոնը, եթե այն մեկն է, ունի որոշակի ինքնություն: Այն պետք է ունենա որոշակի նշաններ, որոնց միջոցով մենք կարող ենք տեղեկանալ, որ այն ծագել է Արարչից:

Այսպիսով, ո՞ր փորձարկմանը մենք կարող ենք դիմել:

ԳԼՈՒԽ 3

ՈՒՍՍՈՒՆՔՆԵՐԻ ՓՈՐՁԱՐԿՈՒՄԸ

Առաջին և միգուցե ամենալավագույն և համոզիչ փորձարկումը մեզ թողնում է մի քանի տարբերակ:

Ավելի կոնկրետ ի՞նչ է ասում Արարչի մասին: Ո՞ր կրոնն է ուսուցանում, որ գոյություն ունի Մեկ Եզակի Արարիչ, ում բնույթը տարբերվում է արարածի բնույթից. Մեկ Հավերժ, Ինքնաբավ, Մշտագո Արարիչ:

Այստեղ, ես մտադրված չեմ քննադատել և ծաղրել տարբեր կրոնները, քանի որ բոլորը ուսուցանում և խրախուսում են որոշակի բարոյականություն և արժեքներ: Նրանք բոլորը ունեն իրենց տարբեր հզորությունը և թուլությունը: Ուստի, նպատակը հանդիսանում է ուղղակի ուսումնասիրել սա, պարզ և տիեզերական ընկալելի չափանիշի տեսանկյունից:

Ըստ այդմ, միգուցե գոյություն ունեն տարբերություններ, միայն երեք իրական թեկնածուների. Հուդդայականություն, Չրահադաշտություն և Իսլամ միջև: Քրիստոնեյաները կարող են հայտնել, որ նրանք իրավունք ունեն ներառվելու այս դասակարգի մեջ, սակայն նվազագույնը սովորական Քրիստոնեական հավատքի տեսանկյունից այն պետք է միանա այլ կրոններին, որպեսզի այս կամ այն կերպ համեմատի կամ վարկաբեկի Եզակի Արարչի գաղափարը:

Օրինակ, սովորաբար Հինդուիզմը ունի Աստծո պանթեիստական գաղափար: Սա այն գաղափարն է, որ ամենը հանդիսանում է Աստված: Տիեզերքը, երկիրը, լուսինը, աստղերը, ծառերը, կենդանիները և մենք, ամենը Աստված է:

Ինչպե՞ս ենք մենք կարող ողջամտորեն ընկալել և արդարացնել նմանատիպ հայտարարությունը: Եթե «Աստծո» անվան տակ մենք նկատի ունենք Արարչին, ապա սա նշանակում է, որ արարածը արարել է իրեն և արարածը հանդիսանում է Արարիչը: Ինչպե՞ս է կարող սա բացատրել ավարտ ունեցող տիեզերքի կարգը և ինչպիսի՞ ռացիոնալ վկայություն գոյություն ունի, որը կարող է աջակցել այս հայտարարությանը: Սա նույնն է, թե տիեզերքը արարել է իրեն: Սակայն, եթե այն չի գտնվում առաջին տեղում, ապա ինչպե՞ս է նա կարող արարել իրեն:

Նմանապես, մենք տիեզերքին չենք վերագրում կարգավորելու ունակությունը և համակարգումը: Այն չի հանդիսանում իր որակներից և վերագրություններից: Տիեզերքը կազմված է աստղերից և համաստեղություններից և նրանք ինքնին Արարչի կարիք ունեն: Քանի որ նրանք անհատապես կարիք ունեն կարգավորչի, ուստի ունեն նաև հավաքական կարգավորչի կարիք: Կարիքների հավաքականությունը չի դառնում ինքնաբավ: Երկիրը, որը լի է քաղցած մարդկանցով, այլևս ի վիճակի չէ սնել իրեն, ավելի քան քաղցած անհատի:

Քրիստոնեությունը ունի միևնույն խնդիրը: Իհարկե, շատ Քրիստոնյաներ կարող են առաջ բերել այն միևնույն փաստարկները, ինչ ես եմ բերել Արարչի գոյության մասին, սակայն այնուհետ ես շարունակում եմ ասել, որ Հիսուսը, սահմանափակ, վերջավոր, կարիք ունեցող անհատը հանդիսանում է Աստվածը: Խնդիրը այստեղ պարզ է: Միաժամանակ, որքան ռացիոնալ կարող են լինել երկու տարբեր բևեռներ: Ինչպե՞ս է կարող վերջավորը միաժամանակ լինել անվերջ: Ինչպե՞ս է կարող ինքնաբավ մի բան լինել կարիքավոր, հավերժ ժամանակավոր, հասարակը եզակի, միաժամանակ մեկ և մի քանի:

Սա նույնն է, եթե ասենք, որ շրջանը դարձել է քառակուսի, սակայն մնացել է շրջան: Կարելի է ասել, որ գիծը

համարում են շրջան և ստիպում են դրան վերածվել քառակուսու, սակայն իհարկե այն դադարում է լինել շրջան: Կամ կարելի է շրջանը դնել քառակուսու մեջ կամ քառակուսին շրջանի, սակայն այն միաժամանակ չի կարող լինել և քառակուսի, և շրջան: Սա տեղի է ունենում անհնարության սահմանամբ և որը մենք երբեք չենք կարող փաստարկել: Այսպիսով, սա հանդիսանում է անապացույց հայտարարություն: Խնդիրը այն է, որ սա հակասում է Արարչի գոյության ողջամիտ փաստարկներին, քանի որ, եթե արարված, վերջավոր, կարիքավոր մի էակ կարող է արարիչ լինել, ապա ինչու ոչ մեկ այլը և այլը և այլը: Ինչպե՞ս եք դուք կարող ողջամիտ պաշտպանել նմանատիպ հավատքը օրինակ ընդդեմ պանթեիզմի:

Կարելի է պատճառաբանել, որ «Աստված կարող է գործել ամեն ինչ»: Սա, իհարկե հայտարարություն է Աստծո մասին և Աստծո մասին հայտարարությունները, ինչպես յուրաքանչյուր հայտարարություն, ունի ապացուցման կարիք: Այն նաև մի հայտարարություն է, որը հղի է խնդիրներով: Օրինակ, հարց է ծագում. «Արդյո՞ք աստված կարող է դադարել գոյություն ունենալ» կամ «Արդյո՞ք Աստված կարող է չարիք գործել»:

Սովորաբար նմանատիպ հարցերը ունեն երկու սովորական պատասխան: Կամ «Ոչ, Նա չի կարող», որը հակասում է Քրիստոնյաների նախորդ խոսքերին, թե Աստված ի վիճակի է անել ամեն ինչ, կամ «Այո, Նա կարող է, եթե Նա ցանկություն ունենա, սակայն, Աստված երբեք չարիք չի գործի, որովհետև Նա ունի բարի բնույթ»:

Այդ դեպքում, ինչու՞ է սա ճիշտ Աստծո բարիքի, այլ ոչ Նրա ածականների հետ: Նույն չափանիշը վերաբերում է Աստծո Մեկ, Հավերժ և Ինքնաբավ լինելուն: Այնպես, ինչպես Աստծո բնույթը չարիք գործելը չէ, այնպես էլ Հավերժ, Ինքնաբավ Արարչի բնույթը ժամանակավոր և կարիքավոր

արարած դառնալը չէ: Այսպիսով, այն հայտարարությունը, որ Արարիչը դարձել է արարած և մնացել է Արարիչ, ուղղակի մի հայտարարություն է, որը հնարավոր չէ ապացուցել, քանի որ այն հանդիսանում է անհնարության սահմանում, որն էլ դիմում է յուրաքանչյուր կրոնին, որը նմանատիպ հայտարարություն է անում Արարչին: Սա արդարացնում է Հինդուսների և հեթանոսների հավատքը, քանի որ նրանք արտահայտում են միևնույն հայտարարությունները Արարչի մասին, ով մարմնավորվել է արարածի մեջ:

Որոշ Քրիստոնյաներ կարող են հայտարարել, որ նրանք Հիսուսին համարում են ոչ թե Աստված, այլ Աստծո Որդի: Խնդիրը այստեղ այն է, թե նրանք ի՞նչ նկատի ունեն «Աստծո Որդի» ասելով: Մարդու որդին իր հոր և մոր պես մարդ է, այսպիսով, արդյո՞ք Աստծո որդին Աստված է: Եթե այսպես է, մենք վերադառնում ենք մեր սկզբնակետին և ունենում ենք միևնույն խնդիրը: Նույնպես որդին հանդիսանում է սեռական գործողության արդյունք: Այսպիսով, արդյո՞ք Աստված սեռական հարաբերություն է ունենում: Ուստի, սա կարող է հակասել այն խոսքերին, որ Աստված նման չէ արարածին: Այդ դեպքում, միգուցե Աստված որդեգրել է Հիսուսին: Սա նույնպես անիմաստ է, քանի որ դուք կարող եք որդեգրել միայն նրան, ով նման է ձեզ: Օրինակ, եթե որևէ մեկը Ֆլեփի անունով ծուկ է պահում և ասում է. «Սա իմ որդին է», ապա ոչ ոք այդ լուրջ չի ընդունի: Դուք կարող եք ձեր որդու պես սիրել այն, կերակրել, պահել ձեր տան սենյակում և մի գուցե ցույց տալ որդեգրման թղթերը, սակայն ծուկը մնում է ծուկ, իսկ դուք մարդ: Երկուսը նման չեն, և մենք տեղյակ ենք, որ Արարիչը նման չէ Տիեզերքում գտնվող որևէ բանի: Փաստորեն, մենք ավելի շատ նման ենք ձկան, քան Արարչին: Մենք սահմանափակ, վերջավոր, կարիքավոր արարածներ ենք ինչպես ձկները, սակայն Արարիչը հավերժ, ինքնբավ է: Փաստորեն, Արարիչը պետք է հեռու

լինի որդի ունենալուց և գրական և խորհրդանշական առումով, բացառությամբ միգուցե փոխաբերական իմաստով, որոնց մասին հոգ են տարել մեր ծնողները, ուղղորդել և սնել են մեզ, նման կերպ է վարվել Արարիչը: Ամեն դեպքում սա կարող վերաբերել բոլոր արարածներին, ոչ միայն մարդկանց, չբացառելով որևէ անհատի:

Ինչ վերաբերվում է Բուդդայականներին, ապա ըստ նրանց, Արարիչը չունի տեսք: Սա էլ Բուդդայականությունը դարձնում է ավելի շատ փիլիսոփայություն, քան կրոն, որն էլ գալիս է իր իսկ խնդիրներով, դրանք կոչելով կյանքի նպատակի բացատրություն, տառապանքի պատճառ և հանդերձյալ կյանքի գաղափարները դառնում են մարդկային, ոչ թե Աստվածային: Մենք կարիք ունենք որոշակի մի բանի, որը անշուշտ կարող է գալ անտեսանելի Իմացողից, ով էլ հանդիսանում է վերջինիս Արարիչը: Մնացյալ ամենը հանդիսանում է ենթադրություն:

Գոյություն ունեն մի քանի այլ կրոններ, որոնք կարելի է նշել: Սինկխականությունը նման է Բուդդայականությանը այն առումով, որ չի հայտարարում աստվածային ծագումը, համենայն դեպս ուղղակի կերպով: Սինկխականության հիմնադիրը, Գուրու Նաթանը, վերցրել է Հինդուիզմի և Իսլամի լավագույն հատվածները և միացնելով ձևավորել է իր իսկ ուղղին: Սա մի բան է, որը գայթակղում է շատերիս, ի դեմս նմանատիպ ընտրության, սակայն այստեղ գոյություն ունի մի պարֆագեզ ռացիոնալ խնդիր: Եթե մենք համաձայնվենք, որ գոյություն ունի Արարչի հայտնությունը և ուղերձը, ապա ինչպե՞ս ենք մենք կարող կամովի ընտրել հեռանալ Արարչի ուղղորդությունից և հետևել որևէ այլ բան կամ ենթադրել խառնել այն մի որևէ այլ բանով, մինչ իհարկե, մենք կարող ենք հաստատել, որ սա է ինչ Արարիչը ցանկանում է, որ մենք անենք: Այդ հնարավոր է արդարացնել Հինդուիստական

գաղափարների տեսանկյունից, սակայն բավական դժվար օրինակ Իսլամի և Հուդդայականության տեսանկյունից:

Մենք նաև արել ենք մի տեստ, որպեսզի տեսնենք, թե արդյո՞ք Արարչի կրոնի հայտարարությունը վավերական է, թե ոչ. Արդյո՞ք այն համապատասխանում է ռացիոնալ հիմքերին, ըստ որի մենք կարող ենք ընկալել, որ գոյություն ունի եզակի, հավերժ և ինքնաբավ Արարիչ, ով որոշակի և առանձնացված է Արարածից: Արդյո՞ք գոյություն ունի մեկ այլ չափանիշ, որը մենք կարող ենք կիրառել, որպեսզի կարճեցնենք թեկնածուների ցուցակը:

ԳԼՈՒԽ 4

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁ

Միգրացիոն գոյություն ունեն այլ փորձեր, ըստ որոնց մենք կարող ենք տեսնել, թե արդյոք ինքնությունը վավերական է, թե ոչ: Դրանցից ողջամիտը հանդիսանում է տիեզերականության գաղափարը: Իմաստը այն է, որ Արարչի ուղերձը բոլորի համար է: Քանի դեռ մարդիկ ունեն սովորական ռացիոնալ ունակություն ընկալելու Արարչի գոյության պատճառները և ըստ էության հարցնում են խորը և լուրջ հարցեր կյանքի, մահվան, տիեզերքի և ամենի մասին, անիմաստ է թվում, որ Արարիչը ուղղորդություն է տալիս մարդկանց միայն մեկ ընտրված խմբին, դուրս թողնելով մյուսներին: Իհարկե Արարիչը պետք է լուրջ պատճառաբանություն ունենա, որպեսզի ընտրի ընտրված մի խումբ, որը կարող է կրել և հետևել այս իմաստուն հրահանգներին, այնպես, ինչպես ողջամիտ կլինի ընտրել ուղերձը հասկացող անհատ, քան անհատապես ասել բոլորին: Այսպիսով հարց է ծագում, որ, եթե մենք չենք հանդիսանում այդ ընտրված խումբը, ապա ո՞վ ենք մենք: Ի՞նչ է մեզ պատահել: Այս ամենը դառնում է անտեղի: Տարօրինակ է, որ Արարիչը, ով ապահովել է յուրաքանչյուր անհատի կարիքը, չի մատակարարում հոգևոր, մտավոր և հոգեբանական բավարարում, որոնք էլ հանդիսանում են մեծ հարցերի պատասխանները:

Այս վերացնում է Զուդդայականությունը: Զուդդայականությունը հոյակապ է, եթե դուք ծնվել եք հրեա կնոջից, և ոչ հոյակապ, եթե չեք ծնվել այդպիսին: Չնայած մեզանից քչերն են կարծում, որ որոշ չափով մեր երկիրը, ռասան, ցեղը, քաղաքը կամ ֆուտբոլային թիմը հանդիսանում է լավագույնը, մեզանից շատերը բավական դժվար կարող են մարսել այն գաղափարը, որ եթե դու

պատկանում ես որոշակի մասայի կամ ցեղի, դու ոչ մի հույս չունես հասնել դրախտի հավերժ երանության մահից հետո և որ Արարչի իմաստուն ուղղորդությունը միայն նրանց համար է և ոչ թե քո: Այսպիսով, եթե դա ճշմարիտ է, ապա մեզանից շատերը պետք է հեռացնենք այդ գաղափարը որպես անիմաստ: Գոյություն ունեն այլ պատճառներ, թե ինչու Զուդդայականությունը ողջամտորեն կարող է արժեզրկվել, սակայն դեռ դրա ժամանակը չէ:

Եկեք կանգ առնենք հակիրճ ծանոթության համար:

Այժմ, ի սկզբանե ես ձեզ զգուշացնում եմ, որ ձեզ դուր չի գա սա:

Միգուցե ես պետք է ձեզ զգուշացնեմ մի փոքր ավելի, քան այս ռացիոնալ մոտեցումները և եզրակացությունները, որը կարող է նշանակել, որ բոլորովին դեմ գնան իրենց ցանկություններին և այն բաներին, որոնք դուք ցանկանում եք կյանքում: Միգուցե, ես պետք է զգուշացնեմ ձեզ, որ դուք պետք է ատեք ճշմարտությունը և եթե դուք այնպիսի անհատ եք, ով կարծում է, որ կյանքը ճիշտ է և ես ունեմ ամենը, ես ցանկություն ունեմ, ամեն դեպքում... լավ, ես կարող եմ ձեզ զգուշացնել, որ գոյություն ունեն շատ պատճառներ, թե ինչու ամենը երկարատև չէ: Սակայն ամեն դեպքում, եթե դուք նմանատիպ անհատ եք, դուք միգուցե ի վիճակի չեք լինի լսել: Ահա այստեղ է:

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ.

Սա այն մարդկանց համար է, ովքեր իրոք պատրաստ են մի կողմ թողնել նախախնամությունը, որպեսզի մի փոքր ավելի խորը մտորեն և հետևեն ավելի ողջամիտ եզրակացության:

Առայժմ ամենը հեշտ է: Սակայն այն ինչ պետք է տեղի ունենա մի փոքր ավելի խիստ է, որն էլ կապված է որոշումների և եզրակացությունների հետ: Ես չեմ փորձում շեղել ձեզ: Իրոք, ոչ, որովհետև այդ ավելի շատ ջանք կպահանջի: Վերջին հաշվով, արդյո՞ք գոյություն ունի որևէ բան, որը չի պահանջում ժրաջան աշխատանք: Այո, եզրակացությունները, որոնց ես ուղեկցում եմ ձեզ, որոշակի ջանք կպահանջի որպեսզի դուք ի վիճակի լինեք հետևել: Փաստորեն, ոմանց համար այն մեծ ջանք կպահանջի:

Ծանր աշխատանքը ֆիզիկական չէ, կամ նույնիսկ մտավոր, որպեսզի մտորումների առիթ տա: Եթե դուք համամիտ եք կիրառել պատճառաբանությունը և ողջամտությունը հանգելու ձեր եզրակացություններին, և եթե դուք պատրաստ եք հաշվի առնել ամենողջամիտ այլընտրանքը և ամենը կապված դրա հետ, ես համարում եմ, որ դուք լավ կլինեք: Ձեզանից ոմանք, ոչ: Ձեզանից ոմանք ընթերցելով սա կարող են համամիտ լինել ամենին և շարունակեն իրենց ապրելակերպը ... կամ միգուցե փորձեն: Ես ասում եմ փորձել, որովհետև դուք ի վիճակի չեք լինի և ես խոսում եմ իմ իսկ փորձից: Հետևությունները ձեզ կուղղորդեն այն եզրակացության, որը կարող է ոմանց համար շոկային լինել: Մյուսները կարող են կասկածի տակ առնել: Մեկ բան հաստատուն է, ճշմարտությունը իմանալուց հետո, ձեր կյանքը երբեք նույնը չի լինի: Այն միշտ կլինի ձեր հետ: Ամեն դեպքում, որքան փորձեք ամենից փախչել, չեք կարող փախչել ձեզանից:

ՁԵՁ ԶԳՈՒՇԱՑՐԵԼ ԵՆ.

Այսպիսով մենք վերադառնում ենք մեր թողած հատվածին....

Այն թողնում է մեզ երկու թեկնածուների հետ, Չրահադաշտության և Իսլամի:

Գոյություն ունեն բազմաթիվ պատճառներ, թե ինչու է Իսլամը գերադասելի Չրահադաշտությունից: Առաջին հերթին, Իսլամը հանդիսանում է տիեզերական կրոն, բոլորի համար: Ի հակասություն որոշ մարդկանց կարծիքի և վերաբերմունքի, Իսլամը չի հանդիսանում արաբական, պակիստանյան կամ հնդկական կրոն: Այն ավելի շատ անգլիախոս սպիտակ մարդկանց համար է, քան Արաբների, Աֆրիկացիների կամ Եսկիմոսների:

Յետաքրքիր է, որ «Իսլամ» բառը արաբերեն մի բառ է, որը ունի իմաստ, այն նկարագրական տերմին է, որը նշանակում է «հնազանդություն» կամ «հպատակություն» Արարչին: Մահմեդականը նա է, ով հայտնում է, որ հնազանդվում և հետևում է Արարչի ուղղորդությանը: Այն նույնպես հայտնում է, որ այս հիմնական ուղերձը հավատքի և Մեկ, Եզակի և Մշտագո Աստծուն հետևելը, հանդիսանում է հիմնական ուղերձը, որը Արարիչը հայտնել է ընտրյալ մարդկանց հանձինս Մարգարեների և Առաքյալների: Այս կրոնի անունը կապված չէ որոշակի անհատի կամ վայրի հետ: Յուդոյականությունը, Յուդան, Քրիստոնեությունը Քրիստոսը, Բուդդայականությունը Բուդդան, Յինդուիզմը, Յնդկաստան, Չրահադաշտությունը, Չորահադաշտը բոլորը կապված են անհատի և վայրի հետ: Այսպիսով, օրինակ, եթե որևէ մեկը բնակվում է ինչ որ հեռավոր վայրում և երբեք չի լսել, որ Յիսուս անունով մի մարդ, ով նաև Աստված է և Աստծո որդի, կնքել է մահկանացուն ինչ որ մեկի մեղքերի համար, բոլորովին հնարավոր չէ, որ ինչ որ մեկը կարող է իրագործել այս միտքը կամ փորձը: Դուք երբեք չեք կարող պատճառաբանել այդ: Ինչ որ մեկը պետք է ասի ձեզ: Սա Իսլամի խնդիրը չէ: Իսլամի հիմնական գաղափարը, որ գոյություն ունի Եզակի Արարիչ, ում ուղղորդությանը մենք

պետք է հետևենք, մի այնպիսի բան է, որը կարելի է ընկալել: Որպես գաղափար, Իսլամի Մեկ Աստծո հնազանդությունը, իրապես տիեզերական է:

ԳԼՈՒԽ 5

ԿԵՐՊԱՐՆԵՐԻ ՓՈՐՁԸ

Գոյություն ունեն այլ փորձեր, որոնք կարելի է ներկայացնել.

Առաջինը կապված է այն անհատի բնութագրի և անհատականության հետ, ով հայտարարում է: Եթե Արարչի ուղերձը հայտնող անհատը հայտնի մարդ է և ցուցադրում է ճշմարտացիություն, անկեղծություն և ազնվություն, ապա հեշտ ընդունելի է, որ անհատը ասում է ճշմարտությունը ուղերձի մասին, որը ստանում է Արարչից: Իհարկե այս կարող է հակադարձվել այն պահանջին, որ այս անհատը ուղղակի մոլորվել է: Ըստ Նրանց, Նրանք այն են ինչ հայտնում են և ազնիվ և անկեղծ են, սակայն Նրանց փորձը հանդիսանում է երևակայության և մտավոր շեղման արդյունք: Ինչպե՞ս ենք մենք կարող տեղեկանալ, որ սա չէ խնդիրը:

Իհարկե, մեզանից ոչ ոք ցանկություն չունի խաբված լինել, կամ խարդախության զոհ դառնալ կամ խելագարվել: Իհարկե լավ խարդախը իր ուժերի ներածին չափով ձեզ կստիպի կարծել, որ նա անկեղծ և ազնիվ է: Նրանք իրոք, ամենը կներկայացնեն որպես իրական և կգայթակղեն այնպիսի առաջարկությամբ, որը թվում է ճշմարիտ և լավ: Խնդիրը այն է, որ մենք հեշտությամբ կարող ենք վերադառնալ այնտեղ, որտեղից որ սկսել ենք: Բոլոր մեր թեկնածուները կարող են թվալ գեղեցիկ, վստահելի կերպարներ, սակայն, իհարկե խնդիրը այստեղ այն է, որ մենք կապ չունենք իրական հայտարարողների հետ: Նրանք Մովսեսը, Քրիշնան, Բուդդան, Չրահադաշտը, Յիսուսը, Մուհամմեդը կամ Գուրու Նանաքը չեն թակում մեր դռները, դրանք մարդիկ են, ովքեր հայտնում են որ

ներկայացնում են նրանց և նրանց խոսքերը: Մենք ունենք ամենը, ինչ խոսում է նրանց մասին և գրառում ենք: Այսպիսով, մինչ մենք կարող ենք ուսումնասիրել այս կերպարները, մենք պետք է ունենանք որոշակի գաղափար, թե ինչպես ենք մենք կարող տեղեկանալ նրանց խոսքերին, ի տարբերություն, թե ինչ են հայտնում մարդիկ, կապված նրանց խոսքերի հետ:

Այդ իսկ պատճառով, սուրբ գրության խնդիրը կարևոր է: Չրահադաշտության խնդիրը այն է, որ ոչինչ չի պահպանվել փաստացի գրերից և Չրահադաշտի խոսքերից: Մնացին պատարագը և հիմնական աստվածաբանության գաղափարները, սակայն նրա իրական խոսքերը նվազ, թե ավել համարվում են կորած: Աստվածաբանական վավերականության խնդիրները հայտնի են ազնիվ Քրիստոնյա և Յրեա գիտնականներին: Ահա մի հատված, որտեղ Ղուրանը, Իսլամի հիմնական գիրը, իրոք ակնհայտ է: Ղուրանական տեքստերի վավերականության միջև առկա են շատ քիչ բազմազանություններ: Փաստացի, աշխարհի ցանկացած մզկիթից կարելի է վերցնել Ղուրանի կրկնօրինակը և համեմատել այն գրերի հետ, որոնք գոյություն են ունեցել Մարգարե Մուհամմեդի մահից երեսուն տարի անց և որտեղից էլ պարզ է դառնում, որ ամենը անփոփոխ է, բացառությամբ գրի ոճի և որոշակի նշանների, որոնք օգնում են արտասանությանը: Սա բավական ուշագրավ է 1400 տարեկան տեքստի համար: Առկա է ոչ միայն հոյակապ պահպանման գրավոր ներկայացում, այլև Ղուրանի բանավոր ներկայացման հոյակապ պատմություն: Մահմեդականները հայտնում են, որ այլ գրերը ինչ որ կերպ ենթարկվել են փոփոխության, կորստի և աղավաղման, սակայն Արարիչը, ում խոսքը հանդիսանում է Ղուրանը, խոսք է տվել պահպանել այն, որովհետև Ղուրանը հանդիսանում է Արարչի վերջին հայտնությունը մարդկությանը և ըստ այդմ էլ Մուհամմեդը

վերջին մարգարեն: Չնայած մահմեդականները ինքնին հանդիսանում են մարդ և սխալական, ուստի նրանք անհրաժեշտաբար չեն ներկայացնում կրոնի, Ղուրանի իրական դեմքը և Մարգարեի օրինակը և ուսմունքները մնում են անձեռնմխելի մարդկանց համար, ովքեր ցանկություն ունեն փնտրել Աստծո իրական ուղղորդությունը:

Այս են հայտարարում մահմեդականները, սակայն արդյո՞ք գոյություն չունեն շատ խնդիրներ, որոնք կապված են իսլամի հետ:

Ես նկատի ունեմ, թե ինչպես է կարող ազատ քաղաքակիրթ աշխարհը, կամ փաստորեն յուրաքանչյուր վայր սպասել, որպեսզի հետևի 1400 տարեկան մի կրոնի: Կարծես կնոջը վերաբերվում են որպես երկրորդ կարգի քաղաքացի, (սակայն քաղաքակիրթ ազատ աշխարհում, մինչ այժմ կանանց միևնույն աշխատանքի համար վճարում են ավելի քիչ և նրանց հաճախակի նկարագրում են որպես սեռական օբյեկտներ, ովքեր տառապում են սեռական և ֆիզիկական ոտնձգություններից և նրանց բոլորովին չեն հարգում որպես մայր և կին), սակայն քաղաքակիրթ աշխարհում նվազագույնը մենք հայտարարում ենք, որ նրանք հավասար են: Ես նկատի ունեմ, որ Ղուրանը ասում է որ կնոջը պետք է հարվածել որոշակի դեպքերում: Տղամարդը կարող է ունենալ մինչ 4 կին և անսահման սիրուհիներ: Հիանալի է նրանց համար, և նրանք ստանում են կրկնակի ժառանգություն, իսկ կնոջ վկայությունը համահավասար է կես տղամարդու վկայությանը:

Գոյություն ունի նաև ջիհադի բիզնեսը և այն ամենը, ինչ կապված է ահաբեկչության, անհավատների դեմ մարտնչելու և սպանելու հետ:

Իսկ ինչ կասեք այն բոլոր բարբարոս օրենքների մասին, ըստ որոնց անդամահատում են գողի ձեռքը և

մահապատժի են ենթարկում հավատուրացներին և շնացողներին և ինչպե՞ս է պատահում, որ միայն կանանց և համասեռամուլներին ենթարկում են մահապատժի և ձաղկում հարբեցողներին և խաչում ճանապարհային ավազակների:

Արդյո՞ք Ղուրանը այլ կրոնական գրքերի պես լի է հակասություններով, անորոշ պայմաններով և բաց մեկնաբանությունների բազմաթիվ մակարդակներով:

Այո, Ղուրանը նման չէ որևէ այլ գրքերի, նվազագույնը մեկ այն անկյունից, որն էլ հանդիսանում է նրա պահպանման և վավերականության անվիճելի փաստը: Եվ կրկին, որքան շատ հարցեր, որ մարդիկ ունեն Իսլամի հետ կապված, գործ ունեն Ղուրանի և Մարգարեի ուսմունքների հետ, ի տարբերություն մահմեդականների վարքագծի:

Եկեք դիտենք այս ամենին ռացիոնալ, այլ ոչ թե զգացմունքային տեսակետից:

Արդյո՞ք այն փաստը, որ Ղուրանը ուսուցանում է որոշ բաներ, որոնք դեմ են մեր կիրառած նորմերին և սովորույթներին, նշանակում է, որ այն չի հանդիսանում Արարչից:

Փաստացի գոյություն չունի որևէ ռացիոնալ պատճառ, թե ինչու նշված հարցերը ըստ Էության խոչընդոտ են հանդիսանում աստվածային ծագմանը: Այսպիսով ի՞նչպես է, եթե այն համատեղելի չէ «Ժամանակակից» կյանքին: Միգուցե Աստծուն դուր չի գալիս արդիականությունը կամ մեկ այլ մարդակերտ գաղափարախոսությունը: Ես չեմ պնդում, որ այն հանդիսանում է իրական դեպք, ես ուղղակի ապացուցում եմ այն փաստը, որ այն կրկին չի հանդիսանում ռացիոնալ պատճառ, որպեսզի ժխտենք Ղուրանի Աստծո խոսք լինելու հայտարարությունը: Այս առումով, համարյա յուրաքանչյուր կրոն միանում է Իսլամին, հարցի տակ դնելով կյանքի ոճի

վաճերականությունը, ի տարբերություն անբիժ նյութապաշտության և հաճույքի, որը ավելի շատ նկարագրում է ժամանակակից կյանքը:

Բարոյականության և օրենքների հետ կապված ցանկացած գրքի կամ գրի դատելու խնդիրը այն է, որ բարոյականությունը և օրենքները ընդհանուր առմամբ հեռու են տիեզերական լինելուց: Օրինակ, ինչ որ մի բան որ կարող է մեկ մշակույթի մեջ թվալ կոպիտ պատիժ, մեկ այլի մեջ մեղմ է: Սահմանափակ բազմակնությունը կարող է թվալ ողջամիտ սահմանափակում մի հասարակության մեջ, որը ապավինում է ամուսնությանը, որպես կանանց հասարակական ապահովություն և գործառում է անսահմանափակ բազմակնություն: Նրանց համար միակնությունը կարող է խելագարություն թվալ, առանձնապես կանանց համար, ովքեր վստահում են բազմակնության ապահովությանը: Ինքն իրեն ձևավորած «քաղաքակիրթ ազատ աշխարհը» շատ պարագաներում ինքնին փոփոխում է իր բարոյական և էթիկական դիրքորոշումը: Բաներ, որոնք վատ էին տաս տարի առաջ ընդունելի են այսօր և հակառակը, սակայն որոշ խոսնակներ, ովքեր քարոզում են «ազատ աշխարհի» արժեքները, խոսում են իրենց բարոյականության և արժեքների մասին, կարծես նրանք ներկայացնում են աստվածային գրեթե, որը իհարկե այդպես չէ: Փաստացի, ճշմարտությունը ամբողջովին հակառակն է:

Այստեղ խնդիրը այն է, որ մարդիկ հակված են Իսլամի հետ ունենալ փաստացի, իրապես վաճերական չափանիշ, ըստ որի կարող են դատել այդ: Ռացիոնալ կերպով կարելի է ասել, որ, եթե հնարավոր է հաստատել գրքի աստվածային ծագման համոզիչ վկայությունը, ապա պետք է ընդունել, որ մեր Արարիչը տեղյակ է, թե ինչն է լավ մեզ համար: Փաստորեն միանգամայն հավանական է, որ մարդիկ պետք է ընտրեն բարոյականությունը, օրենքները և

արժեքները, որոնք հարմարավետ են, ավելի քան նրանք, որոնք փաստացի լավ և շահավետ են նրանց համար, կամ որ ոմանք, ովքեր ղեկավարում են, մշակել են մի համակարգ և բարոյական կանոններ, որոնք իշխանություն են տալիս նրանց: Փաստը այն է, որ գոյություն ունեն շատ բաներ, որոնք լավ են մեզ համար և որոնք մեզ դուր չեն գալիս և շատ բաներ, որոնք մեզ դուր են գալիս, սակայն վատ են մեզ համար: Այսպիսով, մենք այս հարցը պետք է դնենք մի կողմ դնենք այսպես կոչված ժամանակակից կյանքի և Իսլամի անհամատեղելիության հետ, որպես կարմիր ծովատառեխի, կամ միգուցե մեկ այլ կարմիր կիսավարտիքով մարդու:

Ոչ, ժամանակն է կույ տալ բոլորի ամենադառը հաբը: Ժամանակն է ընդունել շատերիս համար ամենադժվար ճշմարտությունը, որ Ղուրանը կարող է հնարավորինս լինել Արարչի ուղղորդությունը և Մուհամմեդը Նրա Մարգարեն: Մենք պետք է նվազագույնս մի կողմ դնենք մեր նախախնամությունը և փորձենք բացահայտ ուսումնասիրել պատճառաբանված փաստարկները, առաջ քաշել Ղուրանական հայտարարությունը, որ այն ուղղորդություն է:

Վերջին հաշվով մենք որոշակի բաներ ունենք ի հոգուտ այս հայտարարության: Եկեք նորից աչքի անցկացնենք: Առաջին հերթին, այն, ինչ ուսուցանում է Արարչի մասին, նշում է յուրաքանչյուրի համար ընկալելի մի բան, այսինքն, որ գոյություն ունի Մեկ Արարիչ, որը նման չէ արարածին: Ղուրանի մեջ գոյություն ունեն բազմաթիվ տարբերակներ, որոնք աջակցում են այս գաղափարին: Օրինակ.

«Ասա. Նա Աստվածն է, Մեկը և Միակը, Աստված, մեկը, ում կարիքը ունեն բոլորը և ով Ինքը կարիք չունի ոչնչի, Նա ծնված չէ, ոչ էլ Նա ծնում է և գոյություն չունի ոչինչ, որը

համեմատելի է Նրան»։ (Ղուրան, Գլուխ 111 Անադարտություն, տարբերակներ 1-4)

Ոմանք հարցականի տակ են դնում Ղուրանական «Նա» բառը։ Արդյո՞ք սա նշանակում է, որ Արարիչը տղամարդ է։ Ըստ այդ տարբերակների, Արարիչը նման չէ ոչնչի։ Միայն արաբերենում, Ղուրանի բնօրինակ լեզվում, ինչպես շատ այլ լեզուներում, գոյություն ունի միայն արական և իգական սեռ , բացառելով չեզոքը։ Նույնիսկ անգլերեն «այն» բառը իրոք, չի համապատասխանում Աստծուն։ «Նա» ուղղակի սեռական տերմին է, որը կիրառում են Ղուրանի մեջ, սակայն դա չի ենթադրում կամ պարտադրում, որ Աստված հանդիսանում է տղամարդ կամ արական սեռի ներկայացուցիչ։

Իսլամի օգտի երկրորդ բանը այն է, որ գրերը ներկայացվել են ուշագրավ կերպով։ Նմանատիպ ներկայացման պատմությունը ինքնին արժանի է որոշակի ուսումնասիրությունների, սակայն քաջության համար, ես ուղղակի նշում եմ տարբեր գիտնականների մեկնաբանությունները, օրինակ.

Արևելագետ Ռիչարդ Բարթոնը գրառում է, որ մերօրյա Ղուրանը հանդիսանում է մի «տեքստը, որը հայտնվել է մեզ այն կերպ, ինչպես ձևավորվել է և խրախուսել է Մարգարեն... Այն, ինչ մենք ունենք մեր ձեռքում կոչվում է մուսհաֆ, Մուհամմեդի տեքստ»։ Քենեթ Քրագը Ղուրանի փոխանցումը նկարագրում է հայտնության օրից մինչ մեր օրերը որպես տեղի ունեցող «անկոտրուն կենդանի նվիրության հաջորդականություն»։ Գեշիշթե Դես Քորանս – ի մեջ Շվալիին գրառում է, որ «ինչ վերաբերում է հայտնության մտահոգիչ տարբեր հատվածների, մենք կարող ենք վստահ լինել, որ իրենց տեքստը փոխանցվել է ընդհանուր առմամբ ճշգրիտ, ինչպես գտնվել է Մարգարեի ժառանգության ժամանակ»։

Նրանք անշուշտ համոզված են Ղուրանի վավերականության մեջ:

Ուշադրության արժանի երրորդ պատճառը այն է, որ Իսլամի ուղերձը հայտնում է իր տիեզերականության մասին, այսինքն, բոլորի համար անկախ ռասայի և կարգավիճակի և իհարկե, ակնհայտ է դարձնում այն փաստը, որ Արարչի համար Էական չէ անհատի գույնը, ռասան, ցեղը, ունեցվածքը կամ կարգավիճակը, այլ անհատի սիրտը, բարությունը և արարքները:

Ամեն դեպքում, Ղուրանը նախատեսված չէ սովորական ընթերցանության համար: Այն բավական դժվար է ընթերցել, քանի որ չի հետևում իրադարձությունների որոշակի հերթականությանը կամ թեմային: Նա իրեն շատ է ներկայացնում և նույնիսկ անգլերեն լավագույն թարգմանության մեջ նրա ոճը մարտահրավեր է նետում արտահայտելու նվազագույնը: Փաստորեն, ընկալելու համար մենք պետք է մտորենք: Ղուրանի նպատակը մեզ մտորելու տեղիք տալն է:

Անկախ այս ամենի, հիմնական ուղերձը պարզ է: Գոյություն ունի միայն Մեկ Աստված, ով և հանդուրժող և գթասիրտ է իր բոլոր արարածների նկատմամբ, նամանավանդ նրանց, ովքեր համեստ և հավատացյալ են: Նա նույնպես խիստ է իր պատժի մեջ նրանց նկատմամբ, ովքեր ամբարտաճան են և ժխտում են ճշմարտությունը: Կյանքը փորձություն է և երբ մենք կնքենք մահկանացուն և այս տիեզերքը հասնի ավարտին, կգա մի օր, երբ մեզ կվերակենդանացնեն և կդատեն և պարգևը կլինի կամ հավերժ երանությունը, կամ հավերժ տանջանքը:

Այո, ես ձեզ արդեն ասել եմ, որ գրքի մեջ գետեղված կլինեն խոսքեր, որոնք ձեզ դուր չեն գա, ինչպես մահը և դժոխքը: Սակայն այն փաստը, որ մեզ դուր չի գալիս որևէ բան, չի նշանակում, որ այն իրական կամ ճշմարտացի չէ:

Արդյո՞ք գոյություն ունի մեկ այլ բան, որը կարող է օգնել մեզ ընդունել այն հայտարարությունը, որ Ղուրանը եկել է երկիթների և երկրի Արարչից: Այո, Ղուրանը ինքնին տալիս է ինչ որ տեսակի կեղծ փորձություն: Փաստացի, այս լավ փորձություն է, որպեսզի մենք ընդունենք մեկ այլ գիրք, որը եկել է Արարչից:

«Արդյո՞ք նրանք ուշադիր չեն ընթերցում Ղուրանը: Եթե այն լիներ մեկ այլ ուրիշից, քան Ալլահն է, ապա նրանք անշուշտ գտած կլինեին առատ հակասություններ»: (Ղուրան, գլուխ 4 Կանայք տարբերակ 82)

Խնդիրը այն է, որ, եթե գիրքը հանդիսանում է ամենի Արարչից, ապա բավական բանական է եզրակացնել, որ այս եզակի Էակը պետք է լինի գիտակ և իմաստուն, այն աստիճան, որը միգուցե դուրս է մարդկային գիտակցությունից: Իհարկե, սպասելի է, որ ամենի Արարիչը ծանոթ է բնական աշխարհի և տիեզերքի հիմնական աշխատանքներին և մարդկային պատմության իրադարձություններին:

Իրոք Ղուրանի մեջ հիացնում է այն, որ այնտեղ առկա չեն հակասություններ, այլ փաստորեն այն հայտարարում է պատմության, աստվածաբանության, փիլիսոփայության, օրենքի և բնական աշխարհի մասին, ինչը անտեսում է նորմալ մարդկային բացատրությունը:

Ղուրանի մեկ այլ նշմարելի հատկանիշը նաև այն է, որ մինչ օրս սա հանդիսանում է արաբերեն լեզվի գրականության գլուխգործոցը: Փաստորեն Ղուրանը ինքնին մարտահրավեր է նետում արաբներին, ովքեր պոեզիայի և լեզվաբանության հմուտ գիտակներ էին, որպեսզի նրանք ներկայացնեն դրան համեմատելի գոնե մեկ գլուխ: Ղուրանի ամենակարճ գլուխը, բաղկացած է երեք տարբերակից: Այն ժամանակ, երբ բանաստեղծները հանդիսանում էին Արաբիայի «աստղերը», Մուհամմեդը

ցույց չէր տալիս որևէ բանաստեղծական ունակություն, ոչ էլ Ղուրանի հայտնությունից հետո կամ առաջ: Փաստացի նրա խոսքերը և արտահայտությունները լեզվաբանական առումով ակնհայտորեն տարբերվում են Ղուրանից և կարող են հեշտորեն առանձնացվել: Այդ ժամանակաշրջանի բազմաթիվ հմուտ բանաստեղծներ և հռետորներ, ընդունում են, որ այդ խոսքերը չեն պատկանում Մուհամմեդին, կամ նույնիսկ մարդու: Ծատերը Իսլամ ընդունեցին ուղղակի լսելով Ղուրանը: Նրանց համար այն հանդիսանում էր աստվածային ծագման ամենահամոզիչ ապացույցը: Իհարկե, այսօր մեզ համար դժվար է գնահատել, սակայն այդ հանդիսանում է պատմական փաստ: Խնդիրը կայանում է նրանում, թե ինչպես է կարող որևէ մեկը, ով չունի բանաստեղծական շնորհ, ի վիճակի է ներկայացնել գրականական գլուխգործոց, որը մինչ այժմ կանգնած է որպես արաբերեն լեզվի գերագույն գործ, այն ժամանակ, երբ ներկայացնում էին արաբերեն բանաստեղծությունների լավագույն գլուխգործոցները: Եթե համեմատություն անենք ժամանակակից չափանիշներով, այն այնքան յուրահատուկ է, որքան մի անուսում անհատ առանց գիտական գիտելիքի կամ փորձի լուսաբանի ֆիզիկայի անբիծ միասնական տեսությունը:

Մուհամմեդը, ինչպես այդ ժամանակաշրջանի մարդկանց մեծամասնությունը, ի վիճակի չէր կարդալ և գրել: Նա ոչ մի միջոցներ չունեց ծանոթանալու նմանատիպ գիտելիքների հետ: Իրոք, այդ անընդհատ մարտահրավեր էր իր ընդդիմախոսներին և քանի որ դա եղել է նրանց պատմության մեջ, ովքեր ժխտել են ընդունել հնարավորությունը, որ Ղուրանը Արարչից է, և թե որտեղից է նա ստացել այս ամբողջ տեղեկությունը: Որոշ Քրիստոնյա բանասերներ այնքան հեռու են գնացել, որ հայտարարել են, որ Մուհամմեդը ինքը փաստացի հանդիսանում էր Քրիստոնյա եպիսկոպոս, ով փախել էր

Արաբիա, մյուսները պնդում են, որ նա ուսուցանել է այլախոհ վանականի մոտ: Ամեն դեպքում, անկախ Մուհամմեդի կյանքի հարուստ պատմության և մատչելի գրականության, ոչ ոք ի վիճակի չէ բացահայտել այս բնույթը և, թե ինչպես է նա ի վիճակի եղել թաքնվել մարգարեության 23 տարիների ընթացքում: Իհարկե այս առաջարկությունը առաջ է բերում մեկ այլ խնդիր, որի հիմքում ընկած է, թե Ղուրանը հայտնագործություն է և որ Մուհամմեդը ստախոս էր և նմանատիպ հայտարարությունը, իրոք խնդիր է, քանի որ Մուհամմեդի կյանքի ցանկացած ուսումնասիրություն ակնհայտորեն ցույց է տալիս նրա կատարյալ անկեղծությունը և ազնվությունը: Նա բնավ չի դրսևորում արվեստագետի հոգեբանական նկարագիր: Այս ուղեկցեց շատերին հայտնել, որ նա խաբեբա և խելագար էր, որ նա իրոք, հավատք էր ընծայում, որ հանդիսանում է Մարգարե և ի վիճակի եղավ համոզել իրեն և ուրիշներին:

Այս մեզ թողնում է հոյակապ տեղեկության անբացատրելի առեղծված և այն գիտելիքների խորության հետ, որը պարունակում է Ղուրանը:

Ակնհայտ է, որ ինչ որ մեկը միաժամանակ չի կարող լինել և խաբեբա և ստախոս:

Եթե դուք կարծում եք, որ դուք Մարգարե եք և իրոք, հավատք եք ընծայում, որ ստանում եք Աստծո տեղեկությունը, երբ ինչ որ մեկը դժվար հարց է տալիս, ինչպես հաճախ պատահում էր Մուհամմեդի հետ, դուք չեք վազում ձեզ մոտիկ ապրող քահանայի, կամ ռավիի մոտ, որպեսզի գտնեք հարցի պատասխանը: Դուք համոզված եք, որ Աստված կտա պատասխանը:

Ամենաողջամիտ եզրակացությունը, որը բացատրում է Ղուրանի տեղեկատվության հիասքանչ մակարդակի և ազնիվ ու անկեղծ Մուհամմեդի երևույթները այն է, որ նա

Աստծո Մարգարեն է, այնպես, ինչպես որ հայտարարել է:
Թվում է, թե միայն այս առաջարկում է տեղեկության
ճշմարտանման բացատրություն, որովհետև այս գիտելիքը
Արարչից է և գործում է, որպես ինչ որ տեսակի ստուգում:
Մարգարե Մուհամմեդի անկեղծությունը, ազնվությունը և
սկզբունքային վարքը ըստ էության այն է, ինչ նա
հայտարարել է իր մասին և համոզում է, որ նա ստացել է
աստվածային ուղերձը:

ԳԼՈՒԽ 6

ՏԵՂԵԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻԱՍՔԱՆՆՉ ԱՍՏԻՃԱՆԸ

Այժմ ոմանք կարող են մտորել, թե ինչ է նշանակում «տեղեկության հոյակապ աստիճան» որի մասին ես խոսում եմ և սա կարևոր թեմա է, որը փաստացի կարող է լրացնել հատորներ և այնուհետ, մենք կարող ենք ավելացնել բոլոր փաստարկները և հաշվետու փաստարկները, որն էլ իր հերթին կարող է լրացնել ավելի շատ հատորներ: Աշխատության վերջին հատվածում, դուք կարող եք տեսնել մի քանի էլեկտրոնային կայքեր և գրականություն, ավելի խորը ուսումնասիրության համար: Ես ուղղակի կընտրեմ մի քանի բաներ, որոնք ըստ իս հետաքրքրաշարժ և համոզիչ են:

Առաջինը կապված է պատմության հետ: Շատ քրիստոնյաներ փորձել են մեղադրանք ներկայացնել Մուհամմեդին Աստվածաշնչի կրկնօրինակման և կիրառման փորձի մեջ, որն էլ ըստ որոշակի պատճառների, հանդիսանում է բավական հիմար փաստարկ: Պատճառներից մեկը այն է, որ այդ ժամանակ ուղղակի գոյություն չունեին արաբերեն լեզվով Աստվածաշունչ և եթե նույնիսկ գոյություն ունենար, Մուհամմեդը ի վիճակի չէր լինի ընթերցել այն: Այժմ Ղուրանը նշում է Աստվածաշնչյան շատ անուններ որի պատճառը իհարկե այն է, որ նրանք հանդիսանում էին Աստծո Մարգարեներ և առաքյալներ: Ղուրանը լինելով Արարչի վերջին հայտնությունը, արժանի է համարում նշել նրանց կյանքը, որպեսզի ոգեշնչեն և դրդեն հետագա հավատացյալներին: Տարօրինակ չէ, որ Աբրահամին նշել են, քանի որ արաբները նրան և նրա որդի Իսմայելին համարում են իրենց նախահայրերը: Աստվածաշնչի մեջ արաբներին համարում են Իսմայելցիներ, քանի որ նրանք

հանդիսանում են նրա ժառանգները: Ամեն դեպքում առավել կարևոր և հետաքրքիր է բացատրել, թե որքան շատ է Ղուրանը խոսում Մովսեսի մասին: Իհարկե պարզ պարզաբանություն կարող է լինել այն, որ Մուհամմեդի առջև ծառացած առաջադրանքները և խնդիրները բավական նման են Մովսեսի առջև ծառացած խնդիրներին և ուստի, Մովսեսի փորձը կարող էր օգտակար ուղեցույց և ոգեշնչություն լինել վերջին Մարգարեի համար:

Ղուրանի մեջ գոյություն ունեն երկու հետաքրքրաշարժ, սակայն խոսուն, մանրամասն պատմություններ:

Առաջին հերթին հետաքրքիր է, թե ինչպես Յովսեփը, Իսրայելի կամ Յակոբի որդին, ում նշել է Ղուրանը, երբեք կապ չի ունեցել Եգիպտոսի կառավարիչների հետ որպես Փարավոն, սակայն նրան կոչել են արքա, մինչդեռ Մովսեսը ակնհայտորեն կապված էր Փարավոնի հետ: Աստվածաշունչը երկուսին էլ անվանում է Փարավոններ: Այդ խնդիր չէ, բացառությամբ այն դեպքի, երբ մենք փորձում ենք Յովսեփին կապել պատմության հետ, որտեղ մենք տեսնում ենք, որ այդ ժամանակաշրջանում Եգիպտոսը կառավարող գերդաստանը փաստացի Յիկոսներն էին, ովքեր ծագում էին Սեմիտցիներից և չէին կիրառում Փարավոն բառը, որը կիրառում էին Եգիպտացիները իրենց կառավարիչների համար: Մովսեսի ժամանակաշրջանում Եգիպտոսի կառավարիչը բնիկ եգիպտացի էր, ով փոխարինեց Յակոսների և հետապնդում սկսեց Իսրայելի ցեղի նկատմամբ: Եթե Մուհամմեդը կրկնօրինակեր Աստվածաշունչը, նա պետք է կրկնօրինակեր այս պատմական սխալը: Եվ որտեղի՞ց է նա ստացել նմանատիպ ճշգրիտ տեղեկություն: Այդ ժամանակաշրջանում գոյություն չունեին համալսարանական Եգիպտագիտության բաժանմունքները: Յիերոգլիֆների ընթերցանության ունակությունը արդեն կորած էր և անհայտ էր մինչ

Ռոզեթթա Սթոնի հայտնագործությունը, մոտավորապես 1000 տարի անց: Սա, էլ ավելի հիասքանչ է դարձնում տեղեկության երկրորդ հատվածը:

Ղուրանը խոսում է Մովսեսի պատմության մասին, թե ինչպես է նա գնում Փարավոնի մոտ և կոչում նրան հավատք ընծայել... անշուշտ ավելին, ինչ դուք ընթերցում եք այստեղ: Փարավոնը հարցնում է Մովսեսին այդ անտեսանելի Աստծո մասին, որը երկնքում է: Փարավոնը մեկն էր, ով կարծում էր, թե նա է աստվածը, փաստորեն նա կարծում էր, որ կախարդանքի միջոցով նա կարող է հրամայել աստվածներին: Այսպիսով, նա ամբարտավանորեն պատասխանեց.

Փարավոնն ասաց. «Օվ Մարդկություն, կառուցեք ինձ համար բարձրադիր մի պալատ, որպեսզի ես ի վիճակի լինեմ հասնել ուղիներին և միջոցներին – ուղիներ և միջոցներ հասնելու երկինքներ և ես կարող եմ հասնել Մովսեսի աստծուն. Սակայն քանի որ ես մտահոգ եմ, ես կարծում եմ, որ Մովսեսը խաբեբա է»: (Ղուրան Գլուխ 40, Ներողը տարբերակներ 36և 37)

Շատ բան է նշվել այս Համանի մասին, ինչը հայտարարում է, որ Մուհամմեդը Աստվածաշնչից կրկնօրինակել է պատմությունները և ամենը խճճել է:

Աստվածաշնչյան Ուղեցույց գրքի մեջ մենք կարող ենք գտնել Համանին, մի գիրք, որը ունի կասկածելի վավերականություն, որն էլ այս կերպարը տեղափոխում է Պարսկական ժամանակաշրջանը, որպես Ահաեսերուսի դատարանի դատավոր: Ամեն դեպքում, գոյություն չունի որևէ պատմական արձանագրություն, որը ցույց է տալիս, որ նմանատիպ կերպար եղել է Պարսկաստանում: Փաստորեն, Աստվածաշնչյան գիտնականները նույնացրել են Համանին Էլամիթցիների աստված Հումմանին, կամ միգուցե Պարսկական Համայունին, որը թարգմանաբար

նշանակում է 'լուսավորված' և համապատասխանում է Պարսկական Օվանես անվանը:

Ամեն դեպքում, մենք ընդդիմանում ենք բազմաթիվ Քրիստոնյա գիտնականներին կապված Համանի հետ, որը տեղակայված է Հնագույն Եգիպտոսում, որը ավելի է համապատասխանում օրինագծին:

Դոկ. Մորիս Բուքեյլը առաջիններից էր, ով ուսումնասիրեց Համան անունը եգիպտագիտության տեսանկյունից: Նա եզրակացրեց, որ քանի որ «Համան» անվանումը նշել է Ղուրանը Մովսեսի եգիպտոսում գտնվելու ժամանակ, լավագույն միջոցը հանդիսանում է հարցադրել հին եգիպտական լեզվի մասնագետին, այսինքն, հիերոգլիֆագետներին: Բուքեյլը պատմում է իր հետաքրքիր գրույցը առաջադեմ ֆրանսիացի եգիպտագետի հետ.

«Ղուրանի անդրադարձը գրքի մեջ, ես կապում եմ նմանատիպ խորհրդակցության արդյունքի ժամանակագրությունը տասնյակ տարիների հետ, ինչը առաջնորդեց ինձ հարցադրել մի մասնագետի, ով ի լրացում, տեղյակ է դասական արաբերեն լեզվին»: Հայտնի ֆրանսիացի եգիպտագետները , լրացնելով այս պայմանները, բավական բարի գտնվեցին պատասխանելու հարցին:

Ես ցույց տվեցի «Համան» բառը, որը կրկնօրինակել էի այնպես, ինչպես գրառվել է Ղուրանի մեջ և ասացի, որ այն դուրս եմ գրել մի փաստաթղթի նախադասության միջից, որի թվագրությունը հասնում է Մ.թ. 7 դարը: Նախադասությունը կապված է մի մարդու հետ, ով ինքնին կապված էր եգիպտական պատմության հետ:

Նա պատասխանեց, որ այս դեպքում, նա այս բառը կդիտարկի որպես հիերոգլիֆ անվան գրադարձություն, սակայն ըստ իր կարծիքի, հնարավոր չէ, որ 7 դարին

պատկանող գրավոր փաստաթուղթը պարունակի հիերոգլիֆ անվանում, որը անհայտ էր մինչ այդ ժամանակաշրջանը, քանի որ հիերոգլիֆը հանդիսանում էր արդեն ամբողջովին մոռացված երևույթ :

Ի հաստատում այս անվան հետ կապված իր հետևության, նա խորհուրդ տվեց խորհրդակցել հեղինակ Ռանքի Նոր Թագավորության Անձնական Անունների Բառարանի հետ, որտեղ ես կարող եմ գտնել հիերոգլիֆ անվանումը, քանի որ նա նախապես գրառել էր գերմաներեն գրադարձությունը:

Ես հայտնաբերեցի, որ ամենը, ինչ ենթադրում էին փորձագետները և ավելին ես, բացել էինք ընթերցելով Համանի մասնագիտությունը. «Քարհանքերի բանվորների ղեկավար» ճիշտ այն, ինչ ասում է Ղուրանը, չնայած Փարավոնի խոսքերը առաջարկում են շինարարության վարպետ տերմինը:

Երբ ես կրկին մոտեցա փորձագետին Բառարանի այդ էջի կրկնօրինակով, որը վերաբերում է «Համան» բառին և ցույց տվեցի Ղուրանի էջերը, որտեղ նա կարող էր ընթերցել անունը, նա կորցրեց խոսելու ունակությունը...

Ավելին, որպես նախաբան Ռանքը նշել է մի գիրքը, որը 1906 թվականին տպագրել է Եգիպտագետ Ուոլթեր Ուրեգինսկին: Վերջինս նշել է, որ «Համան» անունը փորագրվել է սյունակի վրա, որը պահպանվում է Վիեննայի Հոֆ Թանգարանում, Ավստրիա: Մի քանի տարի անց, երբ ես սկսեցի ընթերցել սյունակի վրա գրառված հիերոգլիֆը, ես տեսա, որ որոշիչ հողը, որը միացված է անվանը, ընդգծում է Փարավոնի անհատականության կարևորությունը»:

Այժմ, ճիշտ այդ ես անվանեցի 'հիասքանչ տեղեկության աստիճան':

Որտեղի՞ց է Մուհամմեդը ստացել նմանատիպ գիտելիք, եթե ոչ Աստծուց:

Գոյություն ունի դեռ ավելին:

Միայն պատկերացրեք 1400 տարի առաջ գոյություն ունեցող աշխարհը և այդ ժամանակաշրջանի գիտելիքը, կամ միգուցե մենք պետք է խոսենք տգիտության մակարդակի մասին, որը տարածված էր, մասնավորապես բնական աշխարհի հետ: Անշուշտ որոշ մտածողներ և փիլիսոփաներ կատարել են հիանալի հայտնագործություններ, նույնիսկ գնահատել են երկրի շրջապատը, սակայն բազմաթիվ բաներ գտնում էին սխալ: Լեգենդները և առասպելները նույնպես լի են: Ընթերցելով Ղուրանը դուք գտնում եք նմանատիպ լեգենդների և առասպելների պակաս, որը վերաբերում է տիեզերքի արարմանը և բնական աշխարհին: Այո, գոյություն ունեն հրաշքներ, որը ի կատար է ածել Արարիչը, որպեսզի ավելացնի հավատարիմի հավատքը և շփոթի համառին, այլապես աշխարհի և տիեզերքի նկարագրությունը թվում է ուշագրավ կերպով ժամանակակից: Ըստ ձեզ Ղուրանը պետք է անդրադարձնի այդ ժամանակաշրջանի առասպելները և լեգենդները: Նույնիսկ, եթե Մուհամմեդին հաջողվեր վերցնել ժամանակաշրջանի լավագույն գաղափարները և թողնենք այս առասպելները, դա դեռ չի բացատրում նշանակալից Ղուրանի հետևողականությունը ժամանակակից գիտության հետ:

Ղուրանի մեջ առկա են տարբերակներ, որոնք կապված են տիեզերքի և նրա արարման հետ:

«Արդյո՞ք Աստվածները չեն տեսել, որ երկինքները և երկիրը միացված են միմյանց, որպես մեկ արարած, մինչ Մենք ճեղքում ենք և Մենք ջրից պատրաստում ենք կենդանի բան: Արդյո՞ք նրանք այլևս հավատք չեն ընծայի»: (Ղուրան, Գլուխ 21, Մարգարեներ, տարբերակ 30)

Արդյո՞ք դուք երբևէ լսել եք Մեծ Պայթյունի մասին և թե ինչպես է տիեզերքը սկսել որպես առանձնահատկություն, խնդրի և էներգիայի գերխտացված գնդակ: Մենք այդ մասին խոսում էինք աշխատության սկզբի հատվածում, արդյո՞ք դուք հիշում եք: Անշուշտ, Ղուրանը ճիշտ տեղեկություն է տալիս այն մասին, ինչ մենք հայտնաբերել ենք մոտ յոթանասուն տարի առաջ: Այդ դեպքում, ի՞նչ կասեք այս մասին.

«Այդ Մենք ենք, ով կառուցել է երկինքը հզորությամբ և իրոք, Մենք ենք, ով կայուն լրացնում է այն»: (Ղուրան, Գլուխ 51 Բամիներ, Որոնք Թափառում են տարբերակ 47)

Երբ էյնշտեյնը խնդրում էր իր տեսություններով, գիտնականները համամիտ էին, որ տիեզերքը կայուն էր և միշտ եղել է այդպիսին, սակայն Նոր հետազոտությունները պարզ դարձրեցին, որ սա չէ խնդիրը և փաստորեն, համաստեղությունները միմյանցից հեռանում են որոշակի նորմայով: Այլ խոսքերով, տիեզերքը ընդլայնվում է: Ավելի տարօրինակ է, թե ինչպես է այս ամենը տեղ գտել 1400 տարեկան գրքի մեջ:

Գիտությունը բավական անկայուն է: Այն բաները, որոնց մասին մի ժամանակ համաձայնվել են գիտնականները, մեկ այլ ժամանակ փոփոխվել և դարձել են հակասություն, այսպիսով, միգուցե, լավագույն բանը չէ դատել այս գիրքը: Այդուհանդերձ, գոյություն ունեն որոշ բաներ, որոնք այնքան հաճախակի և շատ են նկատել, որ դարձել են որոշ տեսակի «փաստ»:

Օրինակներից մեկը հանդիսանում է մարդու սաղմի զարգացումը: Այն գաղափարը, որ մենք անցնում ենք սաղմային զարգացման փուլեր, իրոք Նոր է: Գոյություն ունեն բազմաթիվ հին և վաղ ժամանակների տեսություններ, որոնք այսօր տարօրինակ են հնչում: Օրինակ, գերիշխող տեսություններից մեկը, որը

տարածված էր տասնութերորդ դարում, հանդիսանում էր նախաձևավորման տեսությունը: Սա այն գաղափարն էր, թե կենդանիները գոյություն են ունեցել նախաձևավորման շրջանում սպերմայի մեջ: Այս ամենը նույնիսկ ուսումնասիրել են պարզ մանրադիտակով, որը մատչելի էր այդ ժամանակաշրջանում: Այնպես որ շատ բան տեսնելով կարելի է հավատք ընծայել: Արիստոտելը կարծում էր, որ ամսական արյունը, որը սառեցվում է սերմերի օգնությամբ ձևավորում է սաղմը: Միայն տասնիններորդ դարի վերջին պարզ դարձավ այն, ինչը այսօր մեզ հայտնի է: Սակայն 1400 տարի առաջ Ղուրանը ասում է.

«Մարդուն Մենք ձևավորեցինք կավի եռությունից: Այնուհետ Մենք տեղադրեցինք նրան, կաթիլը, հեղուկ մի վայրում, որը ամուր ամրացված էր: Այնուհետ, Մենք ձևավորեցինք հեղուկը տզրուկանման մի բանի, որը կաչում է, «ալաբա» բառը երբեմն սխալ թարգմանությամբ նշանակում է արյան գունդ: Այնուհետ Մենք ձևավորեցինք այդ տզրուկանման բանը, որը կառչում է ծամած գնդին: Այնուհետ, մենք ոսկորի ձևավորեցինք ծամած գունդը և Մենք ծածկեցինք ոսկորները մարմնով: Այնուհետ, Մենք դրանից զարգացրեցինք մեկ այլ էակ: Այսպիսով օրինյալ լինի Ալլահը, Արթիսաններից Լավագույնը.» (Ղուրան, Գլուխ 96, Թանձրուկ, տարբերակներ 1-2) . «... ով ձևավորեց մարդուն, տզրուկանման բանից, որը կառչում է»; և (Ղուրան, Գլուխ 22, Ուխտագնացություն, տարբերակ 5). «Մենք ձևավորեցինք ձեզ փոշուց, այնուհետ հեղուկի կաթիլից, այնուհետ տզրուկանման բանից, որը կառչում է, այնուհետ մի պատառ մարմնից – մասնակի ձևավորված և մասնակի ոչ...»

Կանադայի, Տորոնտո Համալսարանի Անատոմիայի Բաժանմունքի պրոֆեսոր և ղեկավար և «Չարգացող Մարդը» աշխատության հեղինակ Քեյթ Մուրը, ով հանդիսանում է աշխարհի առաջատար սաղմաբանը,

Ղուրանի հայտարարության և պատման վավերականության մասին ասաց. «Մինչ 19-րդ դարը մարդու զարգացման փուլերի դասակարգման մասին ոչինչ հայտնի չէր: Մարդու սաղմի փուլային համակարգը զարգացում է ապրել 19-րդ դարի վերջին, հիմնվելով այբբենական խորհրդանիշների վրա: 20-րդ դարի ընթացքում, կիրառվում էին թվային խորհրդանիշները, որպեսզի նկարագրեն սաղմային զարգացման 23 փուլերը: Հեշտ չէ հետևել նմանատիպ փուլերի համարակալումը և լավագույն համակարգը պետք է հիմնված լինի մորֆոլոգիական փոփոխությունների վրա: Վերջին տարիներին, Ղուրանի ուսումնասիրությունը հայտնել է սաղմի զարգացման փուլերի դասակարգման մեկ այլ հիմք, որը հիմնված է հեշտ ըմբռնելի գործողությունների և ձևի փոփոխությունների վրա: Այն կիրառում է այնպիսի պայմաններ, որոնք Աստված ուղարկել է Մարգարե Մուհամմեդին, Գաբրիել Հրեշտակի կողմից և արձանագրել է Ղուրանը ... Ինձ համար պարզ է, որ այս հայտարարությունները Մուհամմեդին են հասել Աստծուց, որովհետև այս գիտելիքի մեծամասնությունը հայտնի չէր դարեր: Սա ապացույց է, որ Մուհամմեդը պետք է լինի Աստծո Մարգարեն»: Ամն-ի Ֆիլադելֆիայի, Թոմաս Ջեֆերսոնի Համալսարանի, Դանիել Բուլքի Հաստատության տնօրեն և Անատոմիայի Բաժանմունքի ղեկավար Մարշալ Ջոնսոնը ասում է. «Որպես գիտնական, ես միայն կարող եմ գործ ունենալ այն բաների հետ, որոնք առանձնահատուկ կերպով տեսանելի են: Ես կարող եմ հասկանալ սաղմաբանությունը և զարգացող կենսաբանությունը, ես կարող եմ ընկալել Ղուրանից թարգմանված խոսքերը: Եթե ես ի վիճակի լինեի տեղափոխվել այդ դարաշրջանը և տեղյակ լինել այն ամենին ինչ ես գիտեմ և նկարագրում եմ այսօր, ապա ես ի վիճակի չեի լինի նկարագրել ամենը, ինչը նկարագրվել է: Ես չեմ տեսնում որևէ վկայություն, հերքելու այն գաղափարը, որ այս անհատ Մուհամմեդը տվյալ տեղեկությունը զարգացրել է միևնույն տեղից, այսպիսով

ես ոչ մի բան չեմ տեսնում այն գաղափարի հակասության մեջ, որ Աստվածային Միջամտությունը ներգրավված չէր այն բանի հետ, որը Նա ի վիճակի չէր ասել»:

Ղուրանի մեջ գետեղված մեկ այլ հետաքրքիր հայտարարություն կապված է լեռների հետ.

«Արդյո՞ք մենք երկիրը չենք դարձրել անկողին և լեռները գցեր»։ (Ղուրան, Գլուխ 78, Ավետիս , տարբերակ 6)

Այսօր մենք տեղյակ ենք, որ լեռները խորը արմատներ ունեն երկրի երեսին և որ այս արմատները կարող են մի քանի անգամ հասնել երկրի երեսի իրենց բարձրությանը: Այսպիսով, ըստ այս տեղեկության, լեռների նկարագրության ամենահարմար բառը հանդիսանում է «ցից» բառը, քանի որ լավ տեղադրված գցերի մեծամասնությունը թաքնված են երկրի երեսին: Լեռների խորը արմատների տեսությունը ներկայացվել է տասնիններորդ դարի վերջին կեսերին: Նույնպես, լեռները մեծ դեր են խաղում երկրի կեղևապատման կարգավորման գործում: Նրանք հանդիսանում են երկրի թափահարության խոչընդոտը:

«Եվ Նա տեղադրել է ամուր լեռներ երկրի վրա, այնպես, որ այն ձեզ հետ չթափահարվի...» (Ղուրան Գլուխ 16, Մեղուներ, տարբերակ 15)

Նմանապես, շերտային տեկտոնիկայի տեսությունը գտնում է, որ լեռները հանդիսանում են երկրի կայունացուցիչները: Երկիրը կայունացնող լեռների այս գիտելիքը հասանելի է դարձել 1960 թվականների շերտային տեկտոնիկայի շրջանակներում:

Ղուրանը բազմաթիվ բաներ է նշում բնական աշխարհի մասին և մեզ խնդրում է ավելի խորը մտորել և խորհել, որի ընկալման շնորհիվ պարզ կդառնա, որ այս ամենը նշաններ են, որոնք մատնանշում են իրենց Արարչի

հզորությունը և իմաստությունը և որ այս ամենը զուր չեն, ոչ էլ զվարճանք, այլ ավելի շուտ մի խորը և առաքինի նպատակ:

Ղուրանի նպատակը ոչ թե գիտական, այլ նշանների գիրք լինելն է: Հեշտ է ընկալել փաստերը թե ինչպես է կարող Արարիչը տեղյակ լինել տիեզերքի պարզ ծագմանը, սաղմի զարգացման մանրամասներին և որ լեռները ունեն արմատներ, սակայն դժվար է բացատրել, թե ինչպես է Մուհամմեդը ի վիճակի եղել Ղուրանի մեջ ներառել այս տեղեկությունը, քանի դեռ մենք չենք ընդունել նրա Մարգարե լինելու փաստը: Սա կարող է ընդունել բանսիմաց, անկեղծ և բանական մարդը:

ԳԼՈՒԽ 7

ԳՐԹԻ ՈՒՍՄՈՒՆՔՆԵՐԸ

Այդ դեպքում ո՞րոնք են Ղուրանի հիմնական ուսմունքները:

Առաջինը մենք պետք է ընդունենք, որ գոյություն ունի Մեկ Աստված, ով եզակի է և նման չէ որևէ բանի և ոչինչ նման չէ Աստծուն: Աստված Մեկը և Միակն է, ով չունի գործընկեր և մրցակիցներ և մենք պետք է աղոթենք և երկրպագենք միայն Արարչին:

Մուհամմեդի խնդիրը հանդիսանում էր, ինչպես աղոթել և երկրպագել Արարչին և առաջնորդվել Իր գիտությամբ: Ղուրանը ուսուցանում է, որ մարդկության համար եկած Աստծո Մարգարեները և Առաքյալները մարդիկ էին: Նրանք ոչ միայն հաղորդում էին ուղերձը, այլ իրենց կյանքի օրինակով իրագործում էին այն: Սա իհարկե բանական է: Եթե մեկ մարդ ի վիճակի է իրագործել այդ, ապա ըստ տեսության, մնացածն էլ ի վիճակի են: Եթե, մեր առաքյալը բոլորիս համար հանդիսանում էր հրեշտակ, ապա մենք բոլորս պետք արդարացումներ փնտրենք, թե ինչու չենք կարող նմանվել հրեշտակի, քանի որ նրանց համար հեշտ է այդպիսին լինել:

Ըստ Ղուրանի, կյանքը փորձություն է: Այդ իսկ պատճառով այն լի է տառապանքով և հրճվանքով, առողջությամբ և հիվանդությամբ, հարստությամբ և աղքատությամբ, բարով և չարով, գիշեր և ցերեկով, խավարով և լույսով: Այդ իսկ հակասությունների շնորհիվ, մենք հասնում ենք ճանաչման: Ինչպե՞ս ենք կարող մենք իրավամբ գնահատել բարիքը, առանց չարիքի, և որք՞ան հաճախ ենք մենք գնահատում առողջություն, երբ հիվանդ ենք: Փորձությունը կայանում է նրանում, որ մենք պետք է

ճանաչենք ինքներս մեզ: Արդյո՞ք մենք կարող ենք ընդունել ճշմարտությունը կամ հետևել մեր ցանկություններին: Արդյո՞ք մենք կենթարկվենք Արարչին, թե կամստամբենք: Աստված մեզ տվել է ուղղորդություն և ազատ կամք: Մենք պետք է օգտագործենք մեր բանականությունը, որպեսզի ընկալենք և հետևենք այդ ուղղորդությանը: Եթե մենք սխալվենք, քանի որ դա անխուսափելի է, որովհետև մենք մարդիկ ենք, մենք պետք է հասկանանք, որ քանի դեռ մենք փնտրում ենք Արարչի ուղղորդությունը, խնդրում ենք Նրա թողությունը և փորձում ենք փոխվել դեպի լավը, կստանանք դա:

Փաստորեն մեր սահմանափակումների ընկալումը և Աստծո մեծության ճանաչումը հանդիսանում է Իսլամի էությունը: Այդ իսկ պատճառով մարդիկ պետք է ընդունեն և հնազանդվեն Աստծուն, որն էլ հանդիսանում է Իսլամի նպատակը:

Մեր գոյության և բարդ մտքի նպատակը, նպատակի նվերը կայանում է նրանում, որ մենք պետք է ընկալենք և փորձենք անելը ամենը այնպես, ինչը կարող է արժանանալ Արարչի գոհունակությանը: Մենք գիտենք, թե ինչպես գործել ուղղորդության շնորհիվ: Մեր ապրելակերպը առավել արդյունավետ դարձնելու համար, Արարիչը կարևորել է մեր կյանքի երկրպագության որոշակի գործողությունները: Այնպես չէ, որ Արարչին անհրաժեշտ է այդ: Աստված ոչնչի կարիք չունի և ամբողջովին ինքնաբավ է: Հակառակը, մեզ արարել է նմանատիպ կարիքով: Ինչպես մեր մարմինը ունի սննդի կարիք, այնպես էլ մեր միտքն ու հոգին կարիք ունեն Աստծո հիշատակության և երկրպագության:

Այդ իսկ պատճառով մահմեդականի ամենակարևոր արարքը հանդիսանում է գիշերվա և ցերեկվա որոշակի ժամանակի և կերպի աղոթքը: Այդ աղոթքները հինգն են: Դրանց անկեղծ և կանոնավոր իրականացումը

հանդիսանում է մեր փոփոխության բանալին: Պատշաճ կատարումը հանդիսանում է կյանքի փոփոխությունը:

Մեկ այլ կարևոր բաղադրիչ է հանդիսանում բարեգործությունը, որպեսզի օգնել ավելի կարիքավոր և պակաս հաջողակներին: Աստծո գոհունակության ամենակարևոր բաղադրիչը հանդիսանում է նաև բարությունը և կարեկցանքը:

Իհարկե, կյանքի ապրելակերպը պահանջում է կարգապահություն, ինքնակառավարում և համբերություն, այդ իսկ պատճառով պահքը հանդիսանում է կրոնական կյանքի և Իսլամի մի մասնիկը: Տարվա ընթացքում մեկ ամիս գալիս է Ռամադանը, երբ արևածագից մինչ մայրամուտ պետք է հրաժարվել սննդից, ըմպելիքից և սեռական հարաբերությունից: Կարևոր է նաև փորձել հեռու մնալ չար խոսքից և գործողություններից, քանի որ այն հանդիսանում է պահքի էությունը:

Իրական հավատացյալի էական բնութագիրը կայանում է ճիշտ խոսելը, ոչ թե ստելը, խոսքը և վստահությունը պահելը, արդար լինելը նույնիսկ դեմ գնալով ընտանիքին և ինքն իրեն:

Էական արժանիքներ են հանդիսանում հարգանքը տարեց ծնողներին, բարությունը հարևանին, բարիքի խրախուսանքը և չարիք բացառությունը:

Այս ամենը կազմում են Իսլամի և մահմեդականի հիմնաքարը:

Կյանքը կարճ է և շուտով, շատ շուտով մենք կարող ենք կնքել մեր մահկանացուն, սակայն մահը չի հանդիսանում ավարտը:

Ղուրանը ուսուցանում է, որ գոյություն ունի դատաստան, երբ Աստված կհավաքի մեզ միասին և մենք պատասխան

կտանք ամենի համար: Մենք կիմանանք նույնիսկ ատոմի բաշի բարիքը և չարիքը:

Նրանց համար, ովքեր ժխտել են ճշմարտությունը և ապստամբել են, սահմանվել է սարսափելի պատիժ: Դա հանդիսանում է նրանց ընտրությունը: Ճշմարտությունը ակնհայտ էր, սակայն նրանք ընտրել են արհամարհանքը, ուստի սարսափելի ճակատագիրը սպասում է նրանց, դժոխքի կրակը, որտեղ մարդիկ կայրվեն հավերժ և անավարտ:

Նրանք, ովքեր հնազանդվել են Աստծուն և ապրել են բարի կյանք, կապրեն դրախտի հավերժ և կատարյալ երջանկություն և երանություն: Այնտեղ գոյություն չունի ատելություն, զայրույթ կամ խանդ, միայն մարմնական և հոգևոր խաղաղություն և երջանկություն: Ինչ գեղեցիկ բանակավայր:

Սա իրոք հանդիսանում է Արարչի հրավերքը: Նրա դրախտը: Իսլամին հետևել չի նշանակում զերծ լինել կյանքի փորձություններից և դժվարություններից: Փաստացի Արարիչը ասում է մեզ, որ առանց փորձության մենք չպետք է ուղղակի հավատք ընծայենք: Աստծո ուղղորդությունը մեզ ուսուցանում է ինչպես վարվել նմանատիպ փորձությունների ընթացքում և ինչպես դժվարությունը փոխել անկաշկանդության, խառնաշփոթը ընկալման, ցավը հաճույքի և տխրությունը ուրախության:

Այս ամենի գիտակցումը առաջնորդում է հոգու իրական խաղաղության: Այս առումով Իսլամը բերում է իրական խաղաղություն: Խաղաղություն, որը ոչ միայն բացառում է պատերազմը, այլև ավելի խորը և լիակատար է:

ԳԼՈՒԽ 8

ՃԱՆԱԴԱՐՅՈՐԴՈՒԹՅԱՆ ԱՎԱՐՏԸ

Այսպիսով, ահա սա:

Մենք մոտեցել ենք մեր ճանապարհորդության ավարտին և նշանակետը տեսանելի է: Գոյություն ունի միայն մեկ բան, որը մենք կարող ենք անել:

Ժամանակն է բացել դուռը և մեր կյանք թողնել Արարչի իրական ուղերձը:

Այո, կարող է տարօրինակ թվալ, որ պետք է գործել այնպիսի արարքներ, որոնք անսովոր են: Դուք միգուցե կարող եք անհանգստանալ, թե ինչ կասեն ձեր ընկերները և ընտանիքը: Այդ դեպքում դուք կարող եք միայն պարզել այս և ասել «ընթերցեք»:

Ինչպես նշեցի, դժվարությունը ոչ թե ընկալման, այլ իրագործման մեջ է: Փաստորեն, իրոք, անկեղծորեն, դա դժվար է:

Ուղղակի հատատուն մտադրվեք գործել, որովհետև սա հանդիսանում է Արարչի ցանկությունը: Ինչու օգնություն չխնդրել: Այո, ուղղակի շարունակեք և փորձեք խնդրել Արարչից, միայն Նրանից, այլ ոչ թե միջնորդից, ուղղակի դիմեք Արարչին, անկեղծ սրտով, որպեսզի նա ուղղորդի և օգնի ձեզ ճիշտ վարվել:

Լավ, ինչպե՞ս եք ձեզ զգում:

Եթե դուք զգում եք այն ինչ անհրաժեշտ է, ապա ուղղակի հետևեք այս քայլերին:

Ուղղակի ասեք. «Ես վկայում եմ, որ իրոք գոյություն չունի ոչ մի աստված, բացառությամբ Մեկ Աստծո և որ

Մուհամմեդը Աստծո Մարգարեն, այս ձեզ դարձնում է մահմեդական: Արաբերեն այս խոսքերը հնչում են այսպես. «Աշ շահիդու ան լա իլլահա իլ Ալլահ, ուա աշհադու աննա Մուհամմադան ռասուլ Ալլահ»:

Դուք պետք է ուսուցանեք մահմեդականների ամենօրյա հինգ անգամ աղոթքը: Ուսուցանելու կամ այլ օժանդակության համար դուք կարող եք դիմել «Մահմեդականը Այսօր» (www.muslimnow.org) կայքին:

Սա է ձեր միակ այժմյան հոգսը:

Թող Աստծո խաղաղությունն ու օրհնությունը միշտ ձեզ հետ լինի:

Սյուլթ 201, Ջյուսիսային Սիրքուլար Ռոուդ, Լոնդոն, NW 10 7 PN

Հեռ. + 44(0) 20 8963 0336

Ֆաքս. + 44(0) 20 8965 5775

Էլ.հասցե. hello@onereason.info

www.onereason.info

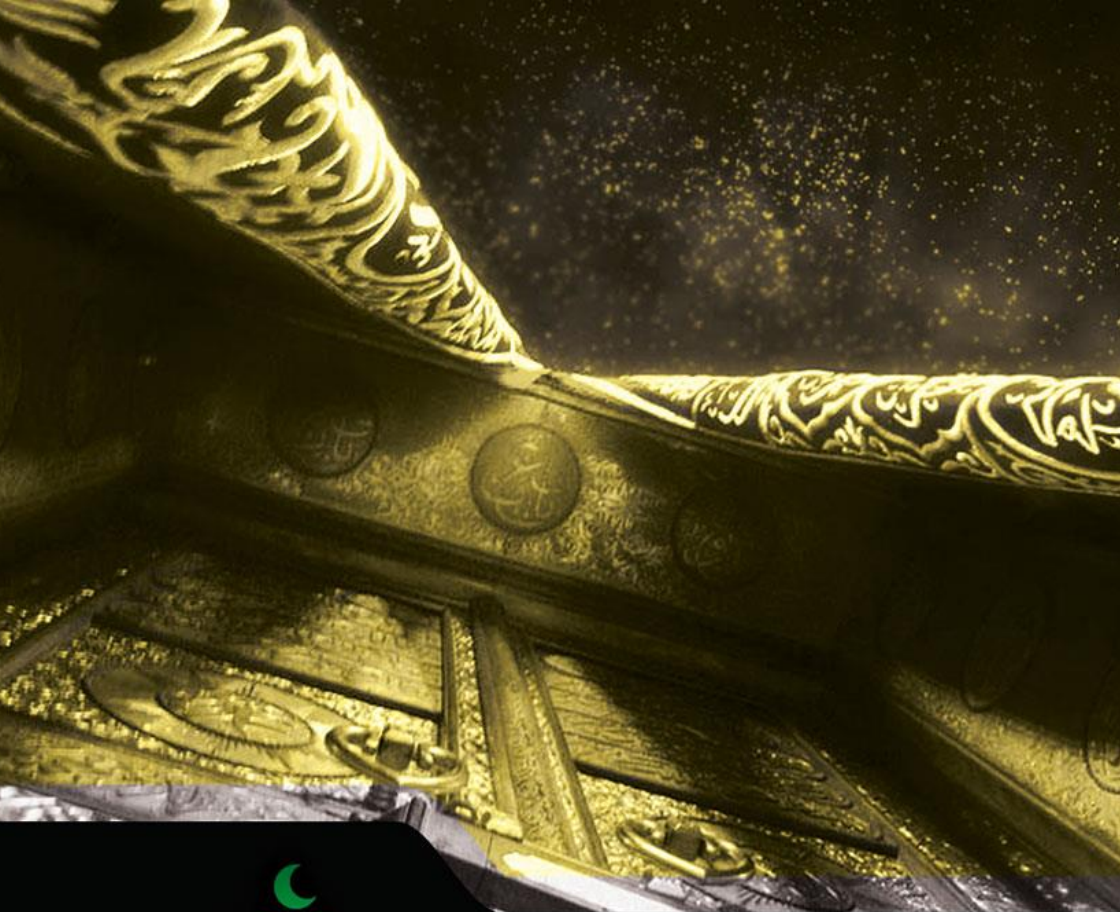
Ա.Ռ. Գրին

Ո՞վ է կարմիր կիսավարտիքով տղամարդը:

Ի՞նչ է նա ցանկանում և ինչու է նրա
կիսավարտիքը կարմիր, ոչ թե վարդագույն:
Արդյո՞ք նա իրոք ստացել է իր կարմիր
կիսավարտիքը Պրովոկատուր գործակալից և ի՞նչ
է նա ցանկանում:

Այս գիրքը չի տվել ոչ մի հարցի պատասխան:
Հակառակը, գիրքը խնդրում է քեզ մտորել, թե
ինչպես վարվել կարմիր կիսավարտիքով
տղամարդու հետ: Այն ձեզ կուղեկցի մի
ճանապարհորդության, որտեղ դուք կհանդիպեք
գարմանալի եզրահանգումների: Եթե դուք
հավատք եք ընծայում անահավատալի բաներին
առանց ապացույցների, ապա մի կողմ դրեք այս
գիրքը և եթե դուք կարծում եք, որ մտածող եք,
ապա կրկին մտածեք:

Կարմիր կիսավարտիքով տղամարդը կհաստատի,
որ ձեր կյանքը այլևս նույնը չի լինի...

ISLAM LAND

GROW GOODNESS BY YOUR HAND

EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM